

Bir Şükür Vesilesi
KURBAN

Bir Şükür Vesilesi
KURBAN

Copyright © Rehber Yayınları, 2008
Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti.'nin önceden
yaşlı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt
sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Ali BUDAK

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Sayfa Düzeni
Sinan ÖZDEMİR

ISBN
978-975-6096-96-3

Yayın Numarası
82

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Kasım 2008

Genel Dağıtım
Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Rehber Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.rehber yayinlari.com

Bir Şükür Vesilesi
KURBAN

İçindekiler

					
					
		10	Âyet-i Kerimelerle Kurban		
6	Kurban Bayramı		22	Hz. Peygamber Efendimiz'in Sünnetinde Kurban	
			21	Kurban Kesmemek İçin Bahane Aramayalım	
		12	Babacığım! Ceketin Sen Kokuyor		
	25	Her Evden Bir Kurban mı? Her Mükellefe Bir Kurban mı?			
34	Nefsini Kurban Kıl		26	Kurbanın Sosyal Yönü	
		30	Beli Kurban Beli	28	Kurban İbadetinin Hikmetleri
					
		36	Kurban Parasını Sadaka Olarak Kullanmak Doğru mu?		
		54	Yeryüzünde İlk Kurban, İlk Kan!		
		40	Kurban İlmihali Kurban Hakkında En Çok Merak Edilenler		

İçindeki

... İçindekiler

58

Kurban Edilen Nedir

60

Kongo'da Kurban

Sünnettir Deyip Kurban Kesmemek

68

70

Kurban Edilecek Hayvanın Özellikleri

Hayvanın Kurban Olmasına Engel Olan Kusurlar

74

73

Beni Kendine Karış Kıl!

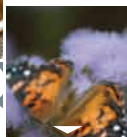
76

Paratoner Kurbanlar

İdrak Vakti

78

80

Hevâ ve Heceslerini Kurban Et!

ler

KURBAN BAYRAMI

M. Fethullah GÜLEN

Kurban Bayramı, Hz. İbrahim ve İsmail'den günümüze kadar, hep bir kahramanlık, bir fedakârlık, bir hasbîlik ve bir teslimiyet sembolü olagelmıştır. Kurban Bayramı, tıpkı orduların savaşa gidişi gibi gürül gürül tekbirlerle gelir ve bir velvele olur, her yanda yankılanır. Onda hem bir mûsiki ve şîir hem de muharebelerin bin tarraka ile gürleyen hakkı ilan sesleri iç içedir.

Kurban Bayramı'nda evler-sokaklar, mabetler, dağlar, taşlar tekbirlerle lerzeye gelir inler. Minarelerden yükselen temcidler en bayılıcı nağmelerle, dalga dalga tâ evlerimizin içine kadar gelip yayılırken, köy-kent, şehir-kasaba, ova-oba, koyun-kuzu meleyişleriyle sarsılır. O kutlu zaman diliminde hemen herkes, her şey ve her yer âdetâ dile gelir ve konuşur. Arafat bir mahşer gibi kaynar ve köpürür, bir hesap meydanı gibi endişe ve ümit soluklar.. Müzdelife, Mîna yoldakilerin telaş ve tedarikiyle uğuldar.. Kâbe, sinesi hasretle yanan gufrana susamışların nabzı gibi atar.. ve bütün bu sesler, soluklar Hak karşısında divan durmuş inleyen en mükerrem kulların çığlıkları gibi gider verâların kapılarına dayanır. Sanki ebediyet gamzeden bu seslerle, hislerimizin sınırsızlığını, hülyalarımızın sonsuzluğunu edâ ediyormuşuz gibi, duygularımızın bütün hazineleri açılır.. ve bütün mahrem hislerimiz bağı kopmuş tesbih taneleri gibi dört bir yana saçılır. Her yanda köpürtüp köpürtüp Hak katına yükselen bu sihirli sesleri duyup ve gönüllerimizde cennetler gibi esen şevk ü tarâbı yaşadıkça, aşktan, şevkten ve bayramın büyüsünden süzölmüş diriltici bir iksiri içiyor gibi oluruz. İmana mazhariyetin, Hakk'a kulluğun, kullukta şuûrun gönüllerimizi yükseltmiş bulunduğu zirvelerden yürüdüğümüz yolu seyreder, kader kitabımızı okur "İşte kitap bu!" der ve talihimize tebessümler yağdırırız. Bu mazhariyet ve mevhibelere tadı, lezzeti ruhlarımızı o kadar yumuşakça sarar ki, gözlerimiz şükranla açılır-kapanır, duygularımız baharlar gibi yeşerir.. derken ruhlarımıza gelip vâsıl olan ilham ve ruhlarımızdan ötelere yükselen inâyet kanatlı duâlar, münâcâtlar, sızlanışlar, âdetâ tabiatlarımızı aşan semâvî bir mana, bir hâl ve bir tesire ulaşır. Öyle ki, her yeni saat, her yeni dakika, her yeni iş, her yeni imkan daha derince yaşanmaya, daha şuurluca değerlendirmeye layık birer kıymet alır; alır da, rûhânî zevklerle coşmuş vicdanlar "Lûtfunu arttır Allah'ım!" der, daha da mest olmak isterler.

Bayram günleri, din ve meşrû âdetlerin ferah-fezâ ikliminde ibadetlerle hazza ve rûhânî hazlarla ibadet neşvesine büründükçe, yepyeni bir varlığa erdiğimizi, ebedileştüğimizi, sinelerimizin kevn ü mekanlar kadar genişlediğini ve şuurlarımızın ilâhî vâridatla aydınlandığını daha açık-seçik duyar.. ve maddiyatımızın bütün bütün çözüldüğünü, tamamen manevîleştiğimizi sanırız.. sanırız da, hep imanın gönüllerimize saldığı ezeli vaadlere doğru akarız.

Bayram günlerinde yaşadığımız dolu dolu duygularla çok defa kendimizi havada uçuyor veya neşeli, ahenkli ve pürüzsüz bir yolla

ruh iklimine doğru kayıyor gibi oluruz. Bazen gökyüzünde hiç kanat çırpmadan sağa-sola süzülen kuşlar gibi, bazen ağaçların başlarında ince ince salınan dallar gibi, bazen de rüzgârların dokunmasıyla yatıp kalkan, yatıp kalktıka da, çevreye kokular salan çiçekler gibi incelik, zarifleşir ve şiirleşiriz.

Bazen bütün bütün rikkate gömülür ve duyduğumuz her tekbir, her tehlil, her uhrevî ses ve sözle kendimizi öyle bir ağlamaya salarsınız ki, tepeden tırnağa sırlıslık olursunuz. Bazen pür-neşe kesilir ve kendimizi havâf fişeklere binmiş ışık ışık gökyüzünde dolaşır sanırsınız.. bazen de sihirli bir seccâde üzerinde yıldızlar arası seyahat ediyor gibi olursunuz. Bazen koyun-kuzu meleyişiyile rikkate gelir, duygulanır ve bir kısım tuhaf hislerin tesiriyle içten içe mumlar gibi eririz.. bazen de bunları o kadar tabîî, yerli yerinde ve baş döndürücü bir ahenk içinde götürürüz ki, “Böylesinden daha mükemmeli olamaz!” der, kaderin sırlı nakışları karşısında büyülenirsiniz.

Bazen minarelerden yükselen temcidler, ezanlar, câmilerden taşıp dört bir yanda yankılanan tekbirler, Kur’ân’lar ve bunların vicdanlarda meydana getirdiği aks-i sadâlar öyle şiirleşir, öyle insanların içine akar ve onları büyüler ki; zannediyorum gönül dünyamızda hiçbir zevk ne bu derinliğe ulaşabilir ne de bu müessiriyete. Hele bu ses ve bu sözlere bir fon müziği gibi seher yeli de karışıp esince, heyecanlarımız tarif edilmez bir noktaya ulaşır, hislerimiz de bir tûfan halini alır.

Husûsiyle hac esnasında hemen her yerin umûmî lisanı ve umûmî şîvesi olan “tekbir”ler ve “telbiye”lerle en gizli düşüncelerimizi, en muhterem kanaatlerimizi en yüksek bir âvâz ile ilân ederek ve en mahrem hislerimizi en yakıcı nağmelerle dile getirerek âdeta bir mahşer provası yaparsınız. Bu çok mûnis ve o kadar da ürperten tablolar karşısında, bu alabildiğine derin ve o kadar da fitrî sözlerle hep ayrı ayrı yerlerde dolaşır, ayrı ayrı vazifeler yaparsınız ama, her zaman arkamız cehennemlere dönük, gözlerimiz cennetlerin tüllenmiş şafaklarıyla mest, kalplerimiz de ilâhî rıdvân avında olarak...

İşte bu duygularla bütün bütün hudutlarımızı aşarak, bitevî hodgâmlıklarımızdan sıyrılarak, tahtlarımızı kalb ve ruhun ufkuna kurar, dünyaya bakan yönleriyle beden ve cismâniyetin küllerini sağa-sola savurur ve vicdanın bir köşesinde muhâfaza ettiğimiz cennetten getirilmiş kıvılcıkları bir kere daha tutuşturur.. ve o alev, o harâret, o ışık altında bu yeni varlığımızı yürekten selamlar, bahtımıza tebessümler yağdırırız. (Sızıntı sayı: 160, Mayıs/1992)

Filistin'de Osmanlı hâkimiyetinde yaşanan son Kurban Bayramlarından biri...

AYET-İ KERİMELER İLE KURBAN

Yüce kitabımızda Kurban ibadeti ile ilgili en çok bilinen ayet Kevser Sûresi'nin ikinci ayetidir. Oysa bu ibadeti açık olarak anlatan başka ayetler de bulunmaktadır. Öncelikle Kevser Sûresi'ndeki ayetle başlayalım, sonra diğerlerini aktaralım:

► Sen de Rabbin için namaz kıl ve kurban kes

(Kevser Sûresi, 2. ayet)

► Ey iman edenler! Ne Allah'ın şearine, ne şehri harama, ne Kâbe'ye hediye olarak gönderilen kurbanlık hayvanlara, hele hele gerdanlık takılı kurbanlıklara, ne de Rabbinin lütfunu, ih-san edeceği kazancı ve O'nun rızasını arzularak Beyt-i Haram'a yönelenlere sakın hürmetsizlik etmeyin!... *(Maide Sûresi, 2. ayet)*

► Onlara Âdem'in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Onların her ikisi birer kurban takdim etmişlerdi de birininki kabul edilmiş, öbürününki kabul edilmemişti. ... *(Maide Sûresi, 27. ayet)*

► Allah Kâbe'yi, o hürmete layık mâbedi, insanların din ve dünya hayatları için bir nizam vesilesi kılmıştır; o hürmetli Ay'ı da, Kâbe'ye gönderilen gerdanlıksız veya gerdanlıklı kurbanlıklar da... Bütün bunlar, Allah'ın göklerde olanı

“Onlar boğazlanmak üzere saf halinde dururken onları kestiğiniz zaman Allah'ın adını anın! Yani üstü yere yıkılınca da onlardan hem siz yiyin, hem kanaat gösterip istemeyene, hem de isteyen fakire yedinin.”

da, yerde olanı da bildiğini ve gerçekten Allah'ın her şeyi bildiğini sizin de bilip anlamamız içindir. (Maide Sûresi, 97. ayet)

► Zira Biz vaktiyle İbrâhim'e Beytullah'ın yerini belirlediğimiz zaman: "Sakın Bana hiçbir şeyi ortak koşma ve Ben'im Mâbedimi tavaf ederken, kıyamda, rükûda veya secdede olarak ibadet edenler için tertemiz tut!" Hem bütün insanları hacca dâvet et ki gerek yaya, gerek uzak yollardan gelen yorgun argın develer üzerinde sana gelsinler. Gelsinler de bunun kendilerine sağlayacağı çeşitli faydaları görsünler ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanları, belirli günlerde Allah'ın adını anarak kurban etsinler. Siz de onların etinden hem kendiniz yiyin,

hem de yoksula ve fakire yedin. (Hac Sûresi, 26.-28. ayetler)

► O kurbanlıklarda belirli bir süreye kadar sizin çeşitli menfaatleriniz vardır. Sonra varacakları yer, o en kıdemli mâbedde son bulur. Biz her ümmete kurban ibadeti koyduk ki, Allah'ın kendilerine erzak olarak verdiği hayvanları keserken Allah'ın adını ansınlar. Şunu unutmayın ki hepinizin ilahı bir tek İlah'tır. Öyleyse yalnız O'na teslim olun. Sen ey Resulüm: O alçak gönüllü, samimi ve ihlaslı olanları müjdele! (Hac Sûresi, 33. ve 34. ayetler)

► Biz kurbanlık büyükbaş hayvanları da sizin hakkınızda Allah'ın dininin şecâirinden kıldık. Onlarda sizin için hayır vardır. Onlar boğazlanmak üzere saf halinde dururken onları kestiğiniz zaman Allah'ın adını anın! Yanı üstü yere yıkılınca da onlardan hem siz yiyin, hem kanaat gösterip istemeyene, hem de isteyen fakire yedin. İşte şükredesiniz diye böylece onları sizin emrinize verdik. Fakat onların ne etleri, ne de kanları Allah'a ulaşır. Lâkin O'na ulaşan tek şey, kalplerinizde beslediğiniz takvâdır, Allah saygısıdır. O bu hayvanları size âmâde kıldı ki, sizi doğru yola eriştirdiği için O'nun yüceliğini ilan edesiniz. Öyleyse güzel davrananları müjdele! (Hac Sûresi, 36. ve 37. ayetler)

Harun TOKAK

BABACIĞIM! CEKETİN 'SEN' KOKUYOR

Babacığım!

Bu satırları, senin kaleminle yazıyorum.

Ceketinin cebinden aldım.

Kızma bana babacığım.

İzinsiz almak istemedim.

İzin alacaktım ama...

Sen yoktun.

“Biz
Kahraman-
maraş’tan
geldik,
sizin
kardeş-
leriniz.”
diyerek,
ellerindeki
paketi
bırakırlar.

Kalemi alırken dayanamadım, ceketine sarılıp sarılıp... ağladım.

Ceketin gözyaşlarımla ıslanırken bir şey fark ettim.

Babacığım biliyor musun, ceketin "sen" kokuyordu.

Sen... Sen... Sen...

Kızın Büşra

Maraş'ta günbatımıdır...

Kış, nesi var nesi yoksa toplamış, gelmiş ve bu kahraman şehre dört bir yandan saldırılmaktadır.

Kuşlar yuvalarına, insanlar evlerine çekilmişlerdir.

Heybetli şehir, soğuşun ardı arkası kesilmeyen baskınları altında; hasımlarına habersiz ve de yalnız yakalanmış çaresiz bir kahraman gibi kıvranıp durmaktadır.

Ahır dağlarından kopan rüzgârlar hatır gönül tanımaz.

Aşka yelken açmış bir ece gibi bereketli ovaya bakan Maraş'a sert sillelerini aralıksız indirir durur.

Ağaçlar, cezbeye tutulmuş derişler gibi durmadan sağa sola salınırlar.

1997'nin Kurban Bayramıdır.

Namazdan çıkan insanlar, evlerinde kendilerini bekleyen annelerine, eşlerine ve çocuklarına koşarlar.

Büşra ve Sena kardeşler de evde babalarının elini öpmek için beklemektedir.

Babaları Mehmet Bey o bayram eve uğrayamaz.

Annesinin elini öpemez, kızlarına sarılamaz.

Akşama kadar Doğu'ya gidecek et paketlerinin hazırlığı ile meşgul olur.

Güneşle birlikte de veda eder Maraş'a.

Yalnız değildir.

Kırk kahramanla birlikte Hakkâri'nin yolunu tutar.

Bu bayram Doğu'daki kardeşlerini yalnız bırakmamaya kararlıdır.

Kahraman Maraş dar gelmiştir bu kahramanlara.

Koşması küheylanları kıskandıran bu insanlar, düşerler buzlu yollara, buz kesen yollara.

Hepsi kırk arkadaştır.

Gün batımıdır...

Sarışın ikindiler çoktan kızıla boyanmıştır.

Ölümün pusu kurduğu ıssız yolları geçerler.

Güneşin doğduğu, ışığın geldiği yöne doğru giderler.

Kıvrımlarda biraz yavaşlaşa da düzlerde dizginlenemeyen bir küheylan gibi kayar altlarındaki arabaları.

On altı saatlik gece yolculuğunun ardından erişirler Hakkâri'ye.

Sümbül dağında gün çoktan ışımaya başlamıştır bile.

Gün bir hayli ilerlediğinden hemen işe koyulurlar.

Şehrin sokaklarında akşama kadar bir kapıdan diğerine koşarlar.

Açılan kapılardan şaşkın yüzlerle bakanlara:

“Biz Kahramanmaraş’tan geldik, sizin kardeşleriniziz.” diyerek, ellerindeki paketi bırakırlar.

Son paketi de bir ihtiyaç sahibine bıraktıklarında Sümbül dağları da karanlığa gömülür.

Ve dönüş yolculuğu başlar.

Herkeste tatlı bir yorgunluk vardır. Mehmet Bey’de ise garip bir durgunluk...

Onun bu halini fark eden yanındaki arkadaşı “Bir derdin mi var?” diye sorduğunda;

“Seneye daha çok kurban keselim, olur mu? Çalmadık kapı bırakmayalım.” der.

Gözleri birlikte ağlar.

Otobüs, karanlıkta ölümün pusu kurduğu karlı yollarda yol alırken bir anda kaymaya başlar.

Korkunç bir gümleme sesiyle sarsılır ve beton bir bariyere toslar.

Sonra bir ses daha...

Mehmet Bey tutunacak dalı olmayan, kanadı kırık bir kuş gibi camdan dışarı fırlar.

Bir an sessizlik...

Derken feryatlar yükselmeye başlar.

“Mehmet Abii!”, “Mehmet Abii!”

Arkadaşları, kar kelebekleri gibi üşüşürler başına.

Gecenin karanlığını yırtar feryatlar.

İçlerinden biri, “Sakin olun, burası ana yol, mutlaka araba geçer.” diye teskin etmeye çalışır.

Her bir dakikanın bir asır kadar büyüdüğü bir anda uzaklardan, farlarıyla gecenin karanlığını delerek gelen bir araba görünür...

Mehmet Bey baygın bir halde buzların üzerinde yatmakta ve güçlüğüle nefes alıp vermektedir.

Gelen araç, ne yazık ki, bir kamyondur.

Bu yoldan bir sonraki araba kim bilir ne zaman geçer...

O kamyona bindirirler Mehmet Bey’i.

Gecenin ayazında kamyon uzaklaşırken, ardından dökülen gözyaşları inciler gibi düşer buzların üzerine.

Ailesine haber vermeye cesaret edemezler. Ağabeyi Süleyman Bey’i haberdar ederler.

Kaynar sular dökülür başından aşağıya Süleyman Bey’in.

O metin insan, kumdan bir kale gibi savrulur.

Yüreğinin acılarıyla düşer yollara...

Van'da, televizyondan kaza haberini izleyen bir kadın, öğlünden kendisini hastaneye götürmesini ister. Oğlu;

“Anne, sen onu tanımazsın ki!”

Kadının cevabı, isteğinden daha da şaşırtıcıdır.

“Dün gece rüyamda bir çiçek bahçesi gördüm, bahçenin girişinde bana dediler ki: ‘Burası büyük bir zat’a aittir.’ İçeri girince televizyonda izlediğim Mehmet Bey’i gördüm, beyazlar içindeydi. ‘Oğlum, sen ne yapıyorsun burada?’ diye sordum. Bana; ‘Ben burada güllerimi, çiçeklerimi topluyorum.’ dedi.”

Ve bir gün...

Rüzgârın buz kestiği bir gün...

Mehmet Bey Maraş’a gelir.

Bir gün batımında son defa baktığı Maraş’a,

Koşmalarına dar gelen Maraş’a,
Kırk kahramanla ayrıldığı Maraş’a,

Kalabalıkların elleri üstünde gelir.
Sevenlerin kalbine sarılı gelir.
Buz gibi beyaz bir kefene bürünmüş gelir.

Evin önü, ana baba günüdür.

Sadık eşi, kızları Büşra ile Sena’nın ellerinden tutar ve kalabalığı yaparak, babalarının yanına götürür.

Kalabalığın arasından yürürken bir abide gibidir, başı diktir. Gözleri, kocasının siyah gözlerine son defa dokunurken, ağıtı andıran sözleri herkesin yüreğine dokunur:

“Sen hiç üzülme. Taşdığım bayrağı kızların devraldı.

Hiç düşmeyecek.

Hiç...

Söz veriyorum, kızların sana salih evlat olacak, sen bizi incitmedin, Rabbim de seni incitmesin”.

Kızlarının elinden kavramış acılı kadın kederden erişilmez bir kaledir.

Mehmet Bey her zamanki gibi yine sonsuz tebessümlerdedir.

Beyazlar içersindedir.

Sonsuzluğun şafaklarında yol almaktadır.

Ve bir gün... Salih bir kişi elinde bir mektupla geldi.

El yazmasıydı.

“Bu, Büşra’nın babasına yazdığı mektup.” dedi.

Kelimeler özensizdi ama her bir harf sanki hâlâ taze kanayan bir yürek gibi atıyordu.

İçtendi.

Kahramanların ardından yakılan bir ağıtı.

Büşra kendi kahramanına yakmıştı bu ağıtı. Babası onun kahramanıydı.

Babası onun en yakınıydı, ar-
kadaşıydı...

“Babacığım!

Bu satırları, senin kaleminle
yazıyorum.

Ceketinin cebinden aldım.

Kızma bana babacığım.

İzinsiz almak istemedim.

İzin alacaktım ama... Sen
yoktun.

Kalemi alırken dayanamadım,
ceketine sarılıp ağladım.

Ceketin gözyaşlarımla ıslanır-
ken bir şey fark ettim.

Babacığım biliyor musun, ce-
ketin “sen” kokuyordu.

Doya doya öptük o gün senin
ellerinden, yanaklarından.

Ölüm seni güzelleştirmişti ba-
bacığım. O gün, ölümün güzel
şey olduğunu gördüm senin gü-
zel yüzünde.

Soğuk bir kış günü seni kabre
koydular.

Küreklelerin kabre taşıdığı her
toprak parçası seni bizden biraz
daha ayırdı.

Kur’ân sesleri kürek seslerine
karıştı.

Ve sen, bizden bütün bütün ay-
rıldın babacığım.

Biz annemle eve döndük.

Odan boştu.

Son giydiğin ceket asılı duruyor-
du; içinde sen yoktun babacığım.

Ayrılığın her geçen gün daya-
nılmaz bir hâl alıyor.

Kalbimizdeki hüznün çiçekleri
her geçen gün büyüyor babacı-
ğım.

Bir kere daha o sıcak gülüşünü
görmek, sana sarılmak, bağrına
yaslanıp sevgimizle dolu kalbi-
nin atışlarını dinlemek, siyah
saçlarını okşamak istiyorum.

Bizi yetim bıraktın babacı-
ğım...

Bu acıyı yaşamayan bilmez.

Bilmezler ki bir yerde, ışığı ya-
nan bir evde yetimlerin yüreği de
yanıyordur.

Geceleri gelip hani bizi öper,
koklar, üstümüzü örterdin ya
baba... Odamıza gelirken ki
ayak seslerini, saçlarımda ge-
zinen ellerini, sınımsız nefesini
özlüyorum.

Baba sana sesleniyorum.

Hadi yeter bu kadar şaka.

Dayanamıyorum bu hasrete.

Nefes alamıyorum baba.

Beni ilkokula sen götürmüştün.
İlk burs toplantısına da... Ben o
zaman daha çok küçüktüm. Tale-
belere burs verilecek, diye yardım
toplanırken ben de çıkarıp kolum-
daki küçük bileziği vermiştim.

Herkes, “Bu çocuk neyin ne ol-
duğunu bilmeden nasıl bileziğini
veriyor?” diye merak etmişti.

Vermeyi çocuk yaşta öğretmiş-
tin bize babacığım!

Yakında mezun olacağım, evle-
neceğim, çocuklarım olacak ama

sen olmadığın için hayatımda bir şeyler hep eksik olacak babacığım.

Bir yanım hep ağrıyacak, sol yanım hep acıyacak...

Bu satırları senin kaleminle yazıyorum.

Ceketinin cebinden aldım.

Kızma bana babacığım.

İzin alacaktım ama... Sen yoktun...

Kalemi alırken dayanamadım, sarıldım ceketine ağladım.

Üzülme! Annem fark etmedi ama ceketin gözyaşlarımla ıslanırken ben bir şey daha fark ettim:

Ceketin gül kokuyordu.

Güleç yüzlü babacığım,

Gül kokulu babacığım!

Ceketin "sen" kokuyordu.

ELLERİNDE YÜREKLERİYLE YÜRÜDÜ YİĞİTLER

Doğuda,

Dağlar arasında...

Unutulmuş bir köy...

Derin bir sessizliğe sarınmış uyumaktadır.

Ahmet Bey ve arkadaşları bu köye ilk kez gelirler...

Kurban Bayramı'nın ilk günüdür.

Bu köyde bayramın neşvesinden hiçbir emare yoktur.

Üç-beş bacadan tüten dumanlar üşüyordu,

yiyecek bulamadığı için karlı dallarda büzüşen kuşlar üşüyordu, köy üşüyordu.

Bu köyde her şey üşüyordu...

Yürekerin üşüdüğü yerde her şey üşürdü.

Her şey sinmiş, her şey susmuştu sanki.

Koca köy, başını parkasına sokmuş bir adam gibi beyaz bir sessizliğe bürünmüş öylecene duruyordu.

Gözlerine, uzakta kardan bir kümbetin önünde eğilip kalkarak bir şeyler yapan birisi ilişir.

Köydeki tek hayat emaresine doğru sürerler arabalarını.

Küçük bir kız çocuğu...

Arada bir üşüyen minik ellerine hohluyarak karların altındaki tezekleri çıkarmaya çalışmaktadır.

Rüzgârda savrulan saçları üşüyordu,

ayaklarındaki terliği üşüyordu, üstünde eğreti duran ve iki de bir rüzgârın havalandırdığı elbisesi üşüyordu.

Ahmet Bey İstanbullu bir iş adamıdır.

Arkadaşlarıyla birlikte; arabalarına yardım paketlerini, kurban etlerini doldurarak bu bayramı Güney Doğu'da geçirmeye karar verdiklerinde yolları işte bu köye düşer.

Onlar yalnız değildir. On binlerce arkadaşları, Doğu'ya, Güney Doğu'ya, dünyanın dört bir yanına dağılmışlardır...

İnsanlar, küresel bayram günlerini idrak etmektedir.

Anacığım! Kusura kalma bu bayram sana sarılamadım ama yıllardır evladına sarılamayan, yavrularının kokularını ciğerlerine çekemeyen acılı analar var buralarda.

Sabah şehirden geçerken, çocukların, asker ve polis ağabeylerinin elinden bayram hediyelerini alması çok rikkatlerine dokunmuş, yıllarca özlenen bu sevgi şölenini dakikalarca göz yaşları içinde izlemişlerdir.

Yüreklerine sevgi tohumları ekilen bu çocukların devlete, millete ve bayrağa asla düşman olmayacaklarını düşünürler.

Neyse ki yüreği bölünmüş bu onurlu insanları silahla sindirmenin çare olmadığının geç de olsa anlaşılması çok sevinirler.

Bayramları bile çalınmış bu köyde biraz önce bir kız çocuğunun rüzgârın önünde koşarak girdiği kerpiç evin kapısına dokunurlar.

“Kimse yok mu?”

İçerden yaşlı bir kadın sesi duyulur.

“Ne istiyorsunuz bizden?”

“Biz geldik. Kapıyı açar mısınız?”

“Gidin artık buralardan, iki oğlumu aldınız, kızımı da aldınız, size verecek canımızdan başka bir şeyimiz kalmadı. Yeterin artık dokunmayın bize. Küçük bir kızımdan başka kimsem yoktur benim, onu da, beni öldürmeden alamazsınız!”

Tedbirli giyindikleri için soğuk içlerine işlemese de duydukları karşısında ruhları donar.

“Korkular sindirmiş bu insanları.” derler.

Ahmet Bey korkudan kapısını bile açmak istemeyen kadına seslenir.

“Anacığım! Biz onlardan değiliz, İstanbul’dan geldik, size kurbanlarımızı getirdik. Sizden bir şey almaya değil, size yüreğimizi vermeye geldik.” der.

Kerpiç evin küçük tahta kapısı gıcırtyla aralanır.

Kapının aralığında beli bükülmüş, omuzları kederden çökmüş, yaşlı bir ana belirir.

“Hoş geldiniz yavrularım!”

Ahmet Bey’in İstanbul’daki anası gelir aklına; elli yıldan beri bayramları hep anasıyla, çocuklarıyla birlikte geçirmiştir.

Bu bayram anasına sarılamamıştır.

Anasına sarılır gibi; bu yaşlı kadına sarılırken;

“Anacığım! Kusura kalma bu bayram sana sarılamadım ama yıllardır evladına sarılamayan, yavrularının kokularını ciğerlerine çekemeyen acılı analar var buralarda.

Bensiz bayramlara alış artık anacığım. Bundan böyle benim bayramlarım, bu analarla, bu çocuklarla geçecek. Hatta sizi de buralara getireceğim bayramlarda. Bayramlar paylaşmaktır ama biz sadece mutlulukları paylaşmışız, acıları değil. Buralarda paylaşılmamış yumak yumak acılar var anacığım!” der.

Yaşlı kadın, Ahmet Bey’in ağladığını fark eder:

“Neden ağlıyorsun yavrum?”

“Anam aklıma geldi de... Sen bana anam gibi sarıldın.”

“Kapıyı geç açtığım için kusura kalmayın evlatlarım, teröristler iki körpe oğlumu ve kızımı kopardılar benden. Yüreğim, onların has-

retiyle yanar yıllardır. Ben yine onlar geldi zannettim, bizim kapımızı bu güne kadar teröristlerden başka kimse çalmadı ki!”

Kapının aralığından içerinin yürekler acısı manzarası görülür. On sekiz–yirmi metrekare bir oda, hem mutfak hem yatak hem de misafir odasıdır.

Gözyaşlarını tutamaz Ahmet Bey; “Anacığım siz burada mı kalıyorsunuz?”

“He ya yavrum, başka kalacak yerimiz yoktur.”

Küçük kıza gocuk, elbise, ayakkabı; eve, et ve gıda paketi bırakırlar.

Evde; yıllardır cansız duran mutluluğun kalp atışları duyulmaya başlar.

Az önce üşüyen, titreyen kızcağız sıcacık gocuğun içinde minik bir prenses gibi etrafa güllüçükler dağıtır.

Az sonra evlerinden birer ikişer koşan çocuklar arabanın etrafını kuşatır.

Çocuklarının üzerinde, doğru dürüst giyecek elbiseleri, ayaklarında ayakkabıları bile yoktur.

Buz kesmiş ellerine aldıkları yardım paketleriyle atıklarınca- lar gibi birer ikişer tutarlar evlerinin yolunu.

En sona boynu bükük bir kız çocuğu kalır.

Günlerdir tarak yüzü görme-

diğinden, pürçeklenmiş saçları savrulur soğukta.

“Belli ki annesinin taramaya eli ermemiş.” diye düşünürler.

Ellerinin eklem yerleri param parça olmuş küçük kız, paketi tutmakta zorlanır.

Kızcağızın perişan hali Ahmet Bey’in rikkatine dokunur.

Gönlü hoş olsun diye; “Annebabana da selam söyle.” diye seslenir arkasından.

Küçük kız döner.

Acı pımarı çakır gözleriyle bakar.

Yüreklarını delercesine bakar.

En metin kaleleri yıkarcasına bakar.

Bir ağıt gibi dökülür kelimeler üşüyen dudaklardan;

“Annem -babam yok ki!”

Yanaklarda üşür gözyaşları.

Bittiği andır Ahmet Bey’in.

Sözler düğümленir dudaklarında.

Yaşlar irileşir gözlerinde.

Acı dalgaları kabarrı yüreğinde.

Yanına gider, ellerini gezdirir ipek saçlarında.

“Kabul edersen ben senin baban olmak istiyorum. Pek yakında hanımı da getireceğim o da annen olacak. Sen ve kardeşlerin artık bizim evladımız olacak-sınız. Sizi okutacağız, her türlü ihtiyacımızı biz karşılayacağız. Sen şimdi üzülme.” der ve elleriyle siler küçük kızın yanakla-

rında üşüyen gözyaşlarını.

Paketleri birlikte taşırlar evine;

ipek saçlı kızın,

çakır gözlü kızın,

yetim kızın...

Gün ikindiye kaydığında, ulaşmadıkları kimse kalmamıştır.

“Yıllardır bayram idrak ediyoruz ama hiç bu kadar mutlu bir bayram yaşamadık, artık evlerimizde bayram bitmiştir. Gelecek yıl çocuklarımızı da alıp geleceğiz. Yatırımlar yapacağız buralarda, bu köy ve kasabaların gönüllü hemşerisi olup sık sık gelip-gideceğiz, artık bir ayağımız buralarda.” diye sözleşirler.

Allah’a (celle celâlih) yakın olmanın yolunun halka yakın olmaktan geçtiğini fark ederler.

Gecenin en siyahında ellerine aldıkları yürekleriyle görürler yollarını.

Ve gecenin zifiri karanlığında beliren bir ışık; gelen günün daha güzel olacağını haber verir.

Gölgeler koyulaşırken karşı tepelerde...

Yeni bir ışık doğarken yüreklerde...

Cömertlik dünyasının yiğitleri, ayrılırlar köyden...

Yüreklarını o köyde bırakarak...

Yüreği yamık ananın köyünde...

Yetim kızın köyünde...

Dağlar arasındaki köyde...

(Önden Giden Atlılar’dan...)

KURBAN KESMEMEK İÇİN BAHANE ARAMAYALIM

Cenâb-ı Hakk, Kevser Sûresi'nde, “Rabbim için namaz kıl ve kurban kes.” buyuruyor. Bu âyet-i kerimede ki “namaz”dan maksat bayram namazı, “kesmek”ten kasıt da, kurban kesme günlerinde kesilen hayvanlardır. Başka bir âyet-i kerimede ise kurbanlık develerden şöyle bahsedilir: “Kurbanlık develeri de size, Allâh’ın şeâirinden kıldık.” (*Hac Sûresi, 36*) “Şeâir”in mânâsı, Allâh’ın dininin alâmeti, işâreti olan hususlardır. Pek çok şey alâmetleri ve işâretleri ile tanınır; bunlar hiç terk edilebilir mi? Hâl böyle olunca yapılacak iş; kurbanı kesmemek için bahaneler aramak yerine, kesbilmek için çareler aramak olmalıdır.

Kurban vecîbesinin yerine getirilmesi; hak yolundaki fedâkârlığın bir nişânesi, Allah Teâlâ’nın verdiği nimetlere karşı kulun bir şükranesidir. Ayrıca günahların bağışlanmasını dilemektir. Bunların neticesi olarak da sevâba nâil olmak ve birtakım belâlardan korunmaktır. Velhâsıl kurbanın meşrûiyeti; dinî, ahlâkî, içtimâî birtakım hikmetlere, maslahatlara dayanır. Bunu takdir etmeyecek bir akıl sahibi tasavvur olunamaz.

HZ. PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN SÜNNETİNDE KURBAN:

Hadis kitaplarının kurban (udhiyye - edahi) bölümlerinde yer alan rivayetler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, konuyla ilgili hadisleri başlıca şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

a- İslâm'ın değerler sistemine aykırı kurban gelenek ve uygulamalarının yasaklanmasına dair hadisler:

Bu gruptaki hadislerden bir kısmı, mutlak olarak Allah'tan başkası adına hayvan kesimini şiddetle yasaklayan hadisler (Müslim, H. No: 1978), bir kısmı ise, o günkü Arap toplumunda uygulandığı halde tevhid anlayışına aykırı unsurlar içeren kurban çeşitleri ve uygulamalarının (fera, atire gibi) yasaklandığına dair hadislerdir (Buhari, Akika, 3,4; Müslim, H. No:1976).

b- Peygamberimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) hiç aksatmadan her yıl kurban kestiğine dair rivayetler:

Hadis kitaplarında yer alan rivayetler incelendiğinde, Peygamberimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) kurbanın meşru kılındığı

yıl olan hicretin ikinci yılından sonra vefatına kadar hiç aksatmadan, her yıl kurban kestiği ifade edilmektedir. (Tirmizi, Edahi, 11).

c- Yeterli mali imkana sahip olan herkesin kurban kesmesinin gerektiğine dair hadisler:

Peygamberimiz'den, (sallallahu aleyhi ve sellem) mali durumu müsait olan Müslümanların her yıl kurban kesmelerini emrettiği birçok hadis nakledilmiştir. Bu hadislerden bir kısmında, kurban kesmenin fazileti anlatılırken, bir kısmında ise, durumu müsait olduğu halde kesmeyenler kınanıyor.

Kurban kesmenin faziletiyle ilgili bir hadiste, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Kurban bayramı günü, âdemoğlunun Allah'ın en hoşuna giden amelinin kurban kesmek olduğunu ifade etmiştir. (Tirmizi, Edahi, 1).

Mali durumu müsait olduğu halde kurban kesmeyenlerin kınanıldığı hadislerden birisinde ise, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) "Kim imkanı olduğu halde kurban kesmezse, bizim mescidimize yaklaşmasın" buyurarak, konunun önem derecesini farklı bir üslupla belirtmiştir. (İbn Mace, Edahi, 2).

d- Yeterli mali imkana sahip her aileye (ev halkına) kurban kesmenin gerektiğine dair hadisler:

Yeterli mali imkanı bulunan kimselerin kurban kesmeleri ge-

rektiğini bildiren hadislerin bir kısmında ise, bu mükellefiyet, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) tarafından "Ey insanlar, her sene her ev halkına kurban kesmek gerekir" şeklinde ifade edilmiştir. (Tirmizi, Edahi, 18; İbn Mace, Edahi, 2).

e- Kurbanın kesim vaktine dair hadisler:

Birçok rivayette nakledildiğine göre, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) kurbanı bayram namazından önce kesmeyi yasaklamış; hatta, bayram namazından önce kurban kesenlerin kurbanlarını iade etmesi gerektiğini emretmiştir. (Muvatta, Dahaya, 4-5; Müslim, H. No:1960-1962).

f- Kurbanlık hayvanlarda bulunması gereken özelliklere dair hadisler:

Bu gruptaki hadislerin bir kısmında (çeşitli vesilelerle), kurban edilecek hayvanların yaşıyla ilgili esaslar anlatılmıştır (Müslim, H.No:1963); bir kısmında ise hastalık ve sakatlık gibi sebeplerden dolayı, hayvanların kurban olmasına engel olan durumları açıklanmıştır. (Muvatta, Dahaya, 1-2).

g- Kurban etinin değerlendirilmesiyle ilgili hadisler:

Kurban etinin değerlendirilmesiyle ilgili esasların anlatıldığı hadislerde, bu etlerin, yenilebileceği, yedirilebileceği, biriktirilebileceği ve de tasadduk edile-

bileceği ifade edilmiştir. Ancak konuyla ilgili bazı rivayetlerde, Peygamberimizin (*sallallahu aleyhi ve sellem*) önceleri kurban etinin üç günden fazla tutulmaması gerektiğini ifade ettiği, ancak daha sonra bu sınırlandırmayı kaldırdığı ifade edilmektedir. Bu sınırlandırmanın gerekçesinin ise, o günlerde Medine'deki fakir insanların (dışarıdan gelen fakir bedevi ziyaretçiler ve de sıkıntı içindeki başkalarının) da bu etlerden nasiplenmelerini sağlamak olduğunu, bizzat Peygamberimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*) açıklamışlardır. Dolayısıyla kurban etinin değerlendirilme şekli hakkındaki rivayetlerde açıklanan esaslar, genellikle bu bilgilendirmeden sonra yer almaktadır. (*Muvatta, Dahaya, 6-8; Müslim, H. No:1971-1977*).

İslâm alimleri, genel anlamda ibadetlerle ilgili ayet ve hadislerden hareketle, kurbanın da mali bir ibadet olması cihetiyle, kesilen kurbanın etinin veya faydalanılabilecek herhangi bir organının kazanç sağlamak için satılamayacağı, satılırsa da satış bedelinin mutlaka tasadduk edilmesi gerektiği görüşündedirler. Buna göre, kurban etinin, derisinin ve sakatatının da dünyevi bir menfaat sağlamak

için satılması caiz değildir. Hatta kurbanın ücretle kestirilmesi durumunda kurbanın etinin veya kesilen hayvanın iktisadi değeri olan herhangi bir parçasının ücret olarak verilmesi de caiz değildir. Yani kurbanın tümünün ibadet amacına uygun olarak değerlendirilmesi gerekir.

Hadis kitaplarındaki kurbanla ilgili hadisler bir bütün olarak değerlendirildiğinde anlaşılıyor ki, Peygamberimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*) her yıl aksatmadan kurban kesmişler ve mali imkanı müsait olan Müslümanların da kurban ibadetini aksatmamaları gerektiğini bildirmişlerdir. Ancak, Peygamberimizin (*sallallahu aleyhi ve sellem*) çeşitli vesilelerle farz ibadetlerden bahsederken, kurbanı her Müslümana farz olan ibadetler (namaz, oruç, zekat ve hac) arasında saymadığı görülmektedir. Yani kurban ibadetinin önem derecesinin vurgulandığı hadislerde, bu ibadetin aynı farz (farz-ı ayn) seviyesinde bir ibadet olmadığı da anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda, Hz. Ebu Bekir (*r.a.*) ve Hz.Ömer (*r.a.*) dönemindeki kurbanla ilgili bazı uygulamalar da, kurban ibadetinin Kur'ân ve Sünnet'le sabit olduğu halde, farz olmadığını anlatmaya yöneliktir. (*Kurtubi, 15/108*).

HER EVDEN BİR KURBAN MI? HER MÜKELLEFE BİR KURBAN MI?

Anadolu'da genellikle kurban meselesi karı koca Amüşterekliği içinde ele alınır. Bir evde bir kurban kesiliyorsa, bir sene erkek, diğer sene kadın adına kesilir. Halbuki burada esas olan, kurbanın vacib olma keyfiyetidir. Kadın İslâm'a göre kocasından bağımsız olarak ekonomik hürriyetine sahip bir varlıktır. Dolayısıyla tasarruf hakkı kendisine ait olan menkul ve gayr-i menkul malları varsa -ki buna ziynet eşyaları da dahildir- ve bu malların toplamı nisab miktarını aşyorsa, elbette kadına kurban vaciptir. Yani onun da kendi adına kurban kesmesi gerekmektedir.

Fakat, mesela ziynet eşyaları sırf tasarruf gayesi ile alınmış ve erkek istediği zaman istediği biçimde onları değerlendirmek hakkına sahipse, o ziynet eşyaları her ne kadar kadının kolunda, gerdanında, kulağında veya parmağında bulunsada dahi onların gerçek sahibi erkektir. Erkek, nisab miktarını tespit ederken bu ziynet eşyalarını da sair mal varlıkları arasına katmak zorundadır.

Dr. Hasan YENİBAŞ

KURBANIN SOSYAL YÖNÜ

Kurban, bir ibadet olması itibariyle, diğer bütün ibadetlerde olduğu gibi Allah emrettiği için yapılır. Zira ibadetlerin illeti (hükümün maksadını gerçekleştiren açık ve istikrarlı vasıf) Allah'ın emridir. Ne var ki, her işinde hikmeti olan ve abes fiil işlemekten münezzeh olan Yüce Yaratıcı bütün icraatlarında olduğu gibi yapılmasını emrettiği ibadetlerde bir kısım hikmetler gizlemiştir. İnsan aklı, ibadetlerin illet yönünü değil de, hikmet yönünü araştırma ve keşfetme potansiyeline sahiptir. Zira vahyin ve ilahi emirlerin ruhundaki potansiyel manayı akıl kavrayabilir. İbadet olması itibariyle, Kurban hakkında yapılacak yorum ve değerlendirmeler çok dikkatli ve seçici olmalı, ibadetin ruhunu örseleyecek yaklaşımlardan uzak bulunmalıdır. Her ibadette olduğu gibi, Kurban ibadetinin de şuurluca yerine getirilmesi dini bir zorunluluktur. Bize düşen kulluk anlayışımız gereği, bu ilahî emri saygı ve itaatle karşılayıp yerine getirmektir. Ancak günümüzde meselenin bu yönü örselendiği gibi, kurbanın hikmetleri de görmezden gelinmektedir. Biz bu yazımızda bu hikmetlerin bir kısmı üzerinde durmaya ve neticede kurbanın fert ve toplum adına ne kadar faydalı bir ibadet olduğunu anlamaya çalışacağız.

Kurban; dinî, ferdî, ictimaî ve iktisadî bakımdan çok yönlü bir ibadettir. Allah'ın emrine itaatin ve teslimiyetin bir göstergesi olarak kurban kesen bir kimsede, itaat duygusu gelişir. Allah'ın emir ve yasaklarına uyma duygusu ve düşüncesinin pratik olarak hayata taşınması, dinin muhafazası ve sürekliliği bakımından çok önemlidir. Bu açıdan, kurban kesen bir kimse öncelikle dinini muhafaza yolunda önemli bir adım atmış sayılır.

Kurban, insanı ferdlikten çıkarıp ictimaî bir varlık haline getirir. Kurban aslında uygulama/emir bakımından ferdî bir ibadettir. Ancak, bir

hayvanın kurban edilme süreci ve bu sürecin bütün yönleriyle sonlandırılması bakımından çok yönlüdür ve ictima'f bir boyut kazanır. Öncelikle, kurbanlık hayvanın temini/yetiştirilmesi iktisadi bakımdan başlı başına bir süreçtir. Kurban kesme ibadeti, besiciliği teşvik eder, işsizlere iş sahası açar, pazarlara hareket getirir ve servetin toplum tabakalarında dolaşmasını sağlar. Bu vesileyle iktisadi hayatta ciddi bir hareket oluşur ve ekonomi canlanır. Pek çok vesileyle ve ortaya koyduğu prensiplerle ekonomik hayatın canlı olmasını hedefleyen İslâm, kurban ibadetiyle de bu sürece katkıda bulunur.

Kurban, ferde dengeli olmayı, sağlam iş yapmayı ve tamamiyeti (bütünlüğü) öğretir. Kurbandan maksat et yemek/yedirmek değildir. Eğer böyle olsaydı, en semiz hayvanların kurban edilmesi emredilirdi. Kurban kesmekle sadece zenginlerin ve imkan bulabilenlerin yükümlü olması, imkan bulamayanların kendilerini zorlamamaları dinin kolaylık yönünü ve dengeyi ifade ettiği gibi, kesilen hayvanların da sakat, topal, kör ve hastalıklı olmamasının gerekli oluşu da sağlam iş yapmayı ve bütünlüğü öğretir. Kurban kesmenin vacip oluşuna karşılık, kurban etinin de zayı ve israf edilmesinin haram oluşu da dengeli olmanın, sağlam iş yapmanın ve tamamiyetin bir göstergesidir.

Kurban, toplumun bir bütün oluşunu fiili olarak gösteren bir ibadettir. Zira, kesilen kurbanların sadece sahipleri tarafından yenilmesi/saklanması hoş görülmemiştir. Efendimiz Sallallahü Aleyhi ve Sellem'im tarifıyla, kesilen kurban üçe ayrılır; bir bölümü sahibi tarafından tüketilir, bir bölümü misafirlere/komşulara/muhtaçlara yedirilir/ikram edilir, bir bölümü de saklanır. Bir kurbanın tamamı kesen kimsenin ailesi tarafından tüketilebilirse de, yardımlaşmayı, dayanışmayı ve paylaşmayı tavsiye ve teşvik eden dinimize göre, kurbanın bir kısmının ihtiyaç sahiplerine ve misafirlere ikram edilmesi daha faziletlidir. Bu uygulama, insanı ferdîlikten kurtarır ve ictima'f bir varlık haline getirerek vicdan genişliğine ulaşmasına katkı sağlar.

Kurbanın daha bilemediğimiz birçok hikmetleri vardır. İbadetler her çeşit hikmet ve faydasından önce sırf Allah rızası için yapılmalıdır. Bu itibarla kurban da her türlü ferdî, sosyal faydasıyla birlikte Allah'ın hoşnutluğu ve sırf Allah rızası esas gaye yapılarak yerine getirilmesi gereken bir ibadettir. Kur'an-ı Kerim bunu şu şekilde vurgulamıştır: “Şunu umutmayın ki, ne onların (kurbanlıkların) etleri, ne de kanları asla Allah'a ulaşacak değildir. Lâkin Ona ulaşan tek şey, kalblerinizde beslediğiniz takvâdır, Allah saygısıdır..”(Hac, 22/37)

KURBAN İBADETİNİN HİKMETLERİ

Genel İslâm Çizgisinde Kurbanın Anlamı ve Hikmetleri

1. Kurban ibadeti, saygın bir İslâm şiarıdır.
2. Kurban ibadetinde hayırlar-haseneler vardır.
3. Kurban ibadeti, kişiyi Allah'a yakınlaştırır, yaklaşmanın remzidir.
4. Kurban, çok yönlü yararları olan ilahî bir ikramdır.
5. Kurban ibadeti, iman ve kulluğun alametidir, dinî hayatın tezâhürüdür.
6. Kurban ibadeti, Allah'ı zikir ve şükürdür.
7. Kurban ibadeti Allah'ı fikir ve tefekkürdür.
8. Kurban ibadeti, şükür ve teşekkürdür.
9. Kurban, Allah'ın cömertliğine kulların bir mukabele-i nâçizânesidir.
10. Kurban, Allah sevgisinin ispatıdır.
11. Kurban, huzur ve mutluluk verir.
12. Kurban, vesile-i rahmet ve berekettir.
13. Kurban, belaların def'i için paratonerdir.
14. Kurban, Allah'ı ta'zim, kullara şefkattir.
15. Kurban kesen dinî mesuliyetten kurtulmuş olur.
16. Kurban ibadeti, ahirette bolca sevap getirir.
17. Kurban, kesemeyene bile sevap kazandırır.
18. Kurban ibadeti, günahların affına vesile olur.
19. Kurbanlar ahirette sahiplerine birer binek haline geleceklerdir.

Hız. İbrahim'in, İsmail'i Kurban Etmek İstemesinin Hikmetleri

1. Kurban ibadeti ile evlat sevgisini ve bütün sevgilileri Allah'a kurban etme ideali verilmiştir. (Hz. İbrahim ve Hz. Muhammed örneği)
2. Kurban ibadeti, Allah'a adanmışlık şuurunu verir.
3. Kurbanla kişi, sembolik olarak kendini Allah'a armağan etmiş olur.
4. Kurban, Allah'ın emrine teslimiyetin ve istikametinin göstergesidir.
5. Kurban ibadeti, Allah'ın Hz. İbrahim'i imtihanının devamıdır.
6. Kurban ibadeti hakiki ihlası talim eder.
7. Kurban, uygulamalı tevhid dersidir, tevhid öğretmenidir.
8. Kurban, tarihî tevhid mücadelesinin evrensel bayramıdır.

Kurban İbadetinin Sosyal Hayata Bakan Hikmet Ve Maslahatları

1. Kurbanlıklar, yeryüzünde bir nizam vesilesidir.
2. Kurban ibadeti, insanlığa Allah'ın büyük bir armağanıdır.
3. Kurban, herkes için, bilhassa fakara için ilahî bir ziyafet sofrasıdır.
4. Kurban, sosyal adaletin sağlanmasına hizmet eden içtimâî bir müessesedir.
5. Kurban, İslâm'ın insanlığa yardımlaşma kampanyasıdır, dayanışma seferberliğidir.
6. Kurban, Müslümanların sevgi paylaşımıdır, şefkat ve merhametin izharıdır.
7. Kurban ibadeti, sosyal bir hayır kuruluşudur.
8. Kurban ibadeti, ailevî ve içtimâî birlik ve beraberliğe katkı sağlar.
9. Kurban, küskünlükleri kaldıran, kalpleri buluşturan bir misyon eda eder.
10. Kurban, cimrilik hastalığını tedavi eden bir ilaçtır.
11. Kurban, fakirlerdeki karamsarlığı alır, kadere isyan düşüncesini kurutur.
12. Kurban ibadeti, komşuluk hukukunu da pekiştirir, perçinler.
13. Kurban ibadeti, ekonomik ilerlemeyi ve bilhassa hayvancılığı teşvik eder.
14. Kurban ibadeti, hak yolunda bir infaktır.

(Geniş bilgi için bkz.: *Her Yönüyle Kurban*, Işık Yayınları, 2006)

BELÎ KURBAN, BELÎ!

Bayram FİDAN

*“Diyarbakır’da,
Siirt’te,
Pervâri’de,
Tillo’da...
Baktım,
sîmâlar, yıllar-
dır ayrı kalmış
öz kardeşlerin
kavuşmasını
terennüm
ediyordu.”*

Bir zamanlar, tepeden tırnağa fedâkârlıkla tüllenen Kurban Bayramları, zamanla, kısmen dar bir çerçevede kutlanır hâle gelmişti. Ardından gün geldi, Kurban, aslına yavaş yavaş ırcâ edilerek, değişik fedâkârlık boyutlarına taşınmaya başlandı. Nefislerini aşırıp, sâdece bizi ve neslimizi düşünen dâvâ ve ızdırap insanlarını ilk tanıdığımızda, onları, heyecanlı bir kurban fedâkârlığı telâşıyla, hizmetin başında bulmuştuk. İşte o güzel insanlardan gördüğümüz Kurban Bayramları, şimdilerde gelişti; gelişti ve bir başka edayla arz-ı endâm etmeye başladı.

Evet, Kurban Bayramları, bir başka güzellikte yaşıyor şimdilerde. Günümüzün hizmet erleri ve ebedî bayramın muştucuları, yeryüzünün muhtelif mekânlarında ve bilhassa, yıllardır çeşitli sâiklerle ihmâl edildiği âşikâr olan, ülkemizin Doğu ve Güneydoğu’sunda, Kurban Bayramı’nı farklı bir kardeşlik zemininde yaşatma azim ve gayretindedirler. Binlerce insan kurbanını oralara gönderdi. Bayramlarını kendi âileleriyle geçirmekten ferâgat edip, araçlarına oyuncakları, çikolata-ları, şekerleri, kışlık mont ve ayakkabıları, yetim ve kimsesiz kız çocukları için tokaları-taçları yükleyip Güney-Doğu’nun yollarına düştü. Kimileri uçaklarda yer bulamadı, yaşına başına, bel ağrılarına bakmadan, daracak araçlarıyla 25 saat yolculuğa tahammül etti... yüksünmeden, âh-of demeden, orada yatacak herhangi

bir yer aramadan, oğlu mesâbesindeki hizmet arkadaşlarıyla şenşakrak tatlı bir hava içerisinde zevkle şevkle gittiler.

Bir koşuşturma, bir telâş, bir hüznünlü sevinç, bir tatlı kavuşma vardı, çoğu yerde olduğu gibi, Diyarbakır'da, Siirt'te, Pervâri'de, Tillo'da... Baktım, sîmâlar, yıllardır ayrı kalmış öz kardeşlerin kavuşmasını terennüm ediyordu. Belli ki birileri bir oyun oynamıştı. Bu oyunun bir şekilde ve âcilen bozulması gerekiyordu. Bunu ancak, küçük küçük vesîlelerle kardeşliğimizi pekiştirerek bozabilirdik. Birileri, ÷lke içinde, vatandaşlarımızın birbirleriyle hep kavgalı ve husûmet içinde olmasını istiyordu. Ancak böylelikle bu coğrafyada rahatlıkla at koşturabiliyorlardı. Zaten yıllardır böyle olmamış mıydı! Her zaman farklı bir şekilde arz-ı endâm eden büyük oyunun bugünkü raconu da buydu. Bu oyun, kardeşlik ve fedâkârlıkla derhal bozulmalıydı.

“Her şey samîmî bir sevginin izharıyla başlar.” diyor bir hak dostu. Her ne kadar birileri olup biten bu güzel şeyleri küçümsese de, hamdolsun, işte bu bayramda bu istikâmette hayırlı şeyler oldu. Yapılabilecek daha büyük fedâkârlıkların nüvesi atıldı. Yapılanlar büyük bir şey midir! Azîm fedâkârlıkların yanında, olanların lafı mı olur! Belki değil. Ama maddiyât asrında, her şeyin ego ve bencillik üzerine örgülendiği bir çağda, elbette ki önemlidir tüm bunlar. Çoluk çocuğunu, anne babamı râzı edip, onların olurlarını da alıp Bayramı, kimilerin, adını duyduğu zaman maalesef ürperdiği, “Hadi geziye gidelim!” dediğimizde burun kıvrıdđı, ÷lkemin yıllardır çeşitli iptilâlarla müptelâ bir köşesinde geçirmek, kendi insanımızla kucaklaşmak; Pervâri'nin buz kesen havasında, çamurlar içerisinde, bir yudum sevgiye muhtaç, ellerinden tutacak ellere hasret mâsum çocukların günahsız ellerinden tutarak, onların gülen gözlerine bakarak bir çikolata hediye edip gönüllerini almak, elbette ki önemlidir.

Yılların yoksulluk ve ızdırabı yüzünün çizgilerinde nümâyan, 3 kg'lık et paketini eline alan yaşlı bir anne, gözyaşlarını tutamıyor ve, “Biz, Hocanıza dâimâ duacıyız, n'olursunuz bizden de Ona selâm söyleyin!” diye inliyor. Bir diğeri, “O bizi unutmadı, bayram günü bizi düşündü ve sevenlerini buralara gönderdi, Allah ondan râzı olsun, canımız ona kurban olsun!” diye haykırıyor. Bir ötekisi, yarım yamalak Türkçe'siyle, “Onun şefkatli ellerine çok muhtaçtık, çok şükür bu bayramda kavuştuk!” diye söyleniyor. Bir diğeri, “Çocuğum, sizlere emânet! N'olursunuz onun elinden tutun, sâhip çıkın, o da vatana millete faydalı biri olsun! Siz sâhip çıkmazsanız, istikbâli karanlıktır. Bu yüzden çok endişeleniyorum!” diye yalvarıyor. Ayakkabılarının ucundan delik çorapları görünen mavi gözlü şirin bir kız çocuğu,

“Abi, biz sizi televizyonda görmüştük. Ama siz buralara gelmişsiniz!” diyerek hayretini izhâr ediyor. Şîveler farklı, görünümüler muhtelif, çehreler ızdıraplı... ama her yürekten fişkuran mânâ ve dert aynı.

Bir hak dostunu ziyâret ediyoruz: “Amanm! Hocanızdan ayrılmaym. Biz onun dâimî duacısıyız. Çözüm ve başarı onunla birlikte olmaktadır. Bereket, Onun teşvik ve işâretlerine riâyettedir. O ihlâs sâhibidir. Çünkü Allah onu başarıya kavuşturmuştur ve kavuşturacaktır!” diyerek kulağımıza bir muştı üflüyor. “Belî kurban, belî” deyip elini öpüyor, duasını alıp ayrılıyor. Bir başka ehlullah, “Hocam buraları da fethetti; feyzinden, bereketinden, nurundan buraları da istifade ettirdi. Rabbim Ona hayırlı ve uzun ömürler versin, hizmetini dâim ve bereketli kılsın!” diyerek bizleri uğurluyor. Bir başkası, Allah Rasûlü’nün (Aleyhisselâm), az zaman önce birisinin rüyasına teşrif edişinden dem vuruyor ve bunu da işte bu bayramda, şu hizmetlerin buralara gelişi olarak yorumluyor.

Evliyâlar diyârı, Süirt! Bedütüzaman Hazretlerinin uğradığı mübârek mekânlar. Üstâdim! Daha 16 yaşlarında iken, Kubbetü’l-Hâsiye’de Kâmûs-u Okyanus’u ezberlediğin günlerde, bilmem ki bu güzel bayramları tahayyül edebiliyor muydun! Bak şimdilerde, Senin açtığın o büyük çığırın destanı da ezberleniyor artık. Hem de “elif”ten “ye” harfine kadar. Ziyâretçiler, bir Seni, bir de, Senin hayâlini kurduğın o büyük bayramları tahayyül ediyor, belki o bayramın arefesini yaşıyorlar. Belki cumhuriyetçi karnıcaların görünmüyor Tillo’da ama, karnıca gibi hizmet ehli bir topluluk, Senin mübârek hâtrını, hizmet şuuruyla ziyârete gelmiş, gerçek cumhuriyet dönemlerine daha bir özlem ve inanç içerisinde Seni anıyorlar. “Hâli bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karnıcalara verirdim, ekmeğimi onun suyuyla yerdim. İşitenler benden soruyordular. Derdim: Bu karnıca ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. O cumhuriyetperverliklerine hürmeten, tanelerini karnıcalara verirdim.” sözün, hâlâ yankılanıyor Kubbetü’l-Hâsiye’nin loş tavanında, Tillo’nun bereketli ufuklarında.

Ve Sen ey Kutlu Ses! Ey kudsî me’haz! Ey bizi, bize ve nefsimize bırakmayan Yüce Kâmet! Ey çözüm ve aksiyon insanı! Ey ızdırıp ve çile kahramanı! Göremediğim gündün beri daha bir muzdaripleşip uhrevleşen Mübârek ve Nûrânî Simâ! İyi ki varsın, iyi ki Seni dinleyip tembel bedenlerimizi kımlıdatıp, âhîretimiz adına, bir bayramı fedâyı olsun küçük bir yatırımda bulunduk! Bu yüzden biz de Sana müteşekkîrız Efendim! Rabbim, sa’yini meşkûr, hizmetini dâim etsin! Herkese uzattığın o bereketli ve nûrânî elini, başımızdan dünyâ-âhîret ayırmasın!

HİMMET ET!

Kurban bayramında talebeye himmet elini uzatmak için maddî-manevî gayretten geri kalmayan arkadaşlar, o anda Arafat'ta ve Müzdelife'de olan kimselerin sevabına denk, belki de daha çok sevap kazanmış olabilirler. Zira hactakilerin himmeti şahsî, burada bulunanlarınki ise içtimâî; orada şahsî fiyuzatın artırılması, burada ise bir milletin yeniden ihyâsı söz konusudur.

(Fasıldan Fasıla-2)

NEFSİNİ KURBAN KIL!

*Can kurban, cânan kurban,
Nefis kurban, şan kurban,
Kim ki, nefisini Hakk'a kurban etmemiş,
Mal kesmiş, kan akıtmış, yani kasaplık etmiş.*

M. Yasin

Tasavvufu, “Nefsin arzularıyla zıtlaşmak, dinin emir ve tavsiyeleriyle kucaklaşmak” şeklinde tarif eden büyük Allah dostları ve kurban ile ilgili olarak ifade buyurdıkları birkaç husus:

* Cüneyd Bağdâdî: “Mina’da kurban kesen bir mü’min eğer nefsinin bütün arzularını boğazlamazsa kurban kesmiş olmaz” (*Hucvîrî, Keşfu’l-Mahcub*) diyor.

* “Muhabbet Mina’sında nefsinizi, Ona muhalefet kılıcıyla boğazlayınız” sözü gereğince nefsinizi kurban kıl, ta ki yaptığınız hac gerçek hac olsun ve bu suretle vuslat ka’besinin harîmine eresin. Acebdir ki fukaranın vücudunda manevi hac yapmak her an mümkün iken kendilerine farz olmayan su’î hacca heves ederler ve bu uğurda uzun mesafeler katederler”.. (*Ankara-vi, Minhacu’l-Fukara, s. 113, Gazali, İhya, I, 208, 277, Şah Velîyyullah, Hucetullahi’l-bâliğâ, s. 479, İbn Arabî, el-Futuhatu’l-Mekkiyye, I, 749*)

* İbn Arabî’ye göre en büyük kurban nefstir, esas mesele onu boğazlamaktır. Kur’ân’da geçen: “Fidâ” (*bk. Saffat, 37/107*) fenanın remzidir. Koğun kesilmesi nefsten fânî olmak anlamına gelir. Hz. İbrahim rüyasında oğlu İsmail’i boğazladığını görmüştü. Burada İsmail koğun remzidir.

O’na rüyada oğlunu değil, oğul remziyle anlatılan koçu kurban etmesi emredilmişti. Ancak Hz. İbrahim rüyayı yorumlamadan olduğu gibi uygulamak istedi ve Allah da O’na kocaman bir koç gönderdi (*İbn Arabî, Fususu’l-hikem, 46, 84, 95, 101*).

* İbn Habbaz anlatıyor: Bir bayram günü Mekke’de Cemre’ye yakın bir yerde bulunuyordum. Orada duran bir derviş gördüm. Elinde bir testi veya ibrik vardı. Şöyle yakarıyordu. “Ey benim Efendim! İnsanlar sana kurbanları ve sevap işlerle yaklaşıyorlar. Benim ise canımdan başka bir şeyim yok” Bunu söyledi ve birden haykırdı can verdi (*Molla Camî, Nefahâtu’l-Üns. s. 245*).

Böyle ölenler hayat-ı câvidân denilen ebedî hayatın ve mutluluğun sırrına ererler:

Vermeyen canın sana bulmaz hayat-ı cavidan

Zinde-i cavid ona derler ki kurbandır Sana (Fuzulî)

* Halk yılda bir kere kurban keser, velî her an sevgilisinin kurbandır.

* Âşık, mâ’şuku için bir değil, bin can kurban etmeye hazırdır.

* Tasavvufta zebh-i nefis (nefsi boğazlama) anlayışına göre insan Kurban-ı Ekrem’dir, yani en değerli kurbandır.

KURBAN PARASINI SADAKA OLARAK KULLANMAK DOĞRU MU?

Kurban hem zengine hem de fakire seslenir: Zengin in malını Allah'ın rızası, yardımlaşma ve başkalarıyla paylaşma yolunda harcama zevk ve alışkanlığını verir. Onu cimrilik hastalığından, dünya malına tutkunluktan kurtarır. Fakirin de varlıklı kullar aracılığıyla Allah'a şükretmesine, dünya nimetinin yeryüzündeki dağılımı konusunda karamsarlık ve düşmanlıktan kendini kurtarmasına, kendini toplumun bir üyesi olarak hissetmesine vesile olur.

Belli maksatlarla ortaya atılan, bir demogojiden öte kıymet ifade etmeyen ve halkın zihninde dinin emirlerine karşı şüpheler bırakmaya matuf olarak seslendirilen bu tür sözlere değinmeyi hiç istemiyorum. Aslı herkesçe malum olmasına rağmen kasdî olarak tekrar tekrar söz konusu edilen meselelerde bir yönüyle tartışmalara dahil olmanın fayda değil zarar getireceğini düşünüyorum. Çünkü, dinimizde kurbanın yeri bellidir ve zannediyorum, işin uzmanları başta olmak üzere halkımız onun kıymetini çok iyi bilmektedir.

Son günlerde çokça duyup dinlediğimiz gibi kurban, lügatlere göre “yaklaşmak” manasına gelmekte ve Allah yolunda malın, canın, her şeyin feda edilebileceğini, Allah’a teslimiyeti ve O’na karşı şükür hisleriyle dolu olmayı ifade etmektedir. Kurban kesmek, Kitap, Sünnet ve icmâ-i ümmet ile sabittir. Kur’ân-ı Kerîm’in, “Rabbın için namaz kıl ve kurban kes” (*Keuser, 108/2*) mealindeki ayetle, bildiğimiz kurbanı işaret ettiği hususunda İslâm ulemasının çoğunluğu aynı görüştedir. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem de, İbn Mâce’de ve Müsned’de geçen bir hadis-i şerifte “İnkâm olup da kurban kesmeyen bizim namazgâhımıza yaklaşmasın.” buyurmuştur. Bu ve benzeri nasslardan hareket eden Hanefî fukahâsı kurban kesmenin vâcib olduğu kanaatine varmışlardır. Mü-

sadenizle ben, kurbanı kimler kesmeli, kurbanlıkta aranan şartlar nelerdir... gibi mevzuyla alakalı hususları ilmihal kitaplarına havale ederek, sorunuz münasebetiyle, bir başka meseleyi hatırlatmak istiyorum:

Kur’ân-ı Kerîm, Mâide Suresinin 27-29. ayetlerinde bize, Hazreti Âdem’in iki çocuğunun kıssasını anlatır: Cenab-ı Allah buyurur ki: “Onlara Âdem’in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Onların her ikisi birer kurban takdim etmişlerdi de birininki kabul edilmiş, öbürününki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, kardeşine: ‘Seni öldüreceğim.’ dedi. O da: ‘Allah, ancak müttakilerden kabul buyurur.’ dedi. Yemin ederim ki, sen beni öldürmek için el kaldırsan da, ben seni öldürmek için sana el kaldırmam. Çünkü ben âlemlerin Rabbi Allah’tan korkarım. (Öyle bir şey yaparsan) dilerim ki sen, kendi günahınla beraber benim günahımı da yüklenesin de cehennemliklerden olasın. Zalimlerin cezası işte budur!”

Kur’ân-ı Kerîm’de ve güvenilir hiçbir hadis-i şerifte, Hazreti Âdem’in bu iki çocuğunun isimlerinden bahsedilmese de, Kütüb-ü sâlifede isimlerinin Habil ve Kabil olduğu belirtilen iki kardeş arasında bir meseleden dolayı anlaşmazlık çıkar ve neticede Kabil, kardeşi Habil’i kıskançlıkla, haksız yere öldürür. Kur’ân, bu iki

kardeş arasında meydana gelen olayın detaylarını zikretmez; çünkü meydana gelen hadise, zaman ve mekânla sınırlı değildir. Burada önemli olan da isimler değil, şahsiyetler ve temsil ettikleri zihniyetlerdir.

Tefsirlerde ve diğer İslâmî eserlerde geçtiği üzere -ki bu konudaki malumatın çoğu İsrâiliyyat'tır- Kâbil ziraatçı, Hâbil ise çobandı. Her ikisi de kurban emrine muhatap olunca, Kâbil, koyun kesmeye yanaşmamış, ürünün iyi kısmından kurban etmeye de kıyamamış ve kıymetsiz başaklardan oluşan bir demeti kurban olarak arz etmişti. Hâbil ise, beğendiği bir koyunu kurban etmişti. Hâbil'in kurbanı kabul görmüş, Kabil'inki ise adeta yüzüne çarpılmıştı. İşte, daha o dönemde, insanoğlu Allah'ın koyduğu ibadet kurallarına kendi mantığını ve tasarruflarını karıştırmaya başlamış, kurbanı kendi manasından çıkarıp onu bir uzaklık sebebi haline getirmişti.

Bugün de kurbanı aynı mantıkla bakıldığı söylenebilir. Oysa, Allah'a yaklaşmak için bir yol olan kurban, özellikleri tesbit edilmiş bir hayvanı belli bir vakitte, ibâdet maksadıyla ve usûlüne uygun olarak kesmek demektir. Onun formatı Allah tarafından ortaya konmuştur ve insanların o ibadet yerine başka bir ibadeti ikame etmeye ya da onun şeklini değiştirmeye hakları yoktur.

KURBAN HAKKINDA EN ÇOK MERAK EDİLENLER

Kurban İlmihali

Kurban ne demektir, hükmü nedir?

Kurban; Allah'a yaklaşmak ve O'nun rızasına ermek niyetiyle kesilen hayvan demektir. Akıllı, hür, mukim ve dinî ölçülere göre zengin sayılan mümin, ilâhî rızayı kazanmak gayesiyle kurbanını kesmekle hem Cenab-ı Hakka, hem de maddi durumlarının yetersiz olması sebebiyle kurban kesemeyenlere yardımda bulunarak halka yaklaşmaktadır.

Görüldüğü gibi bu bayramın ruhunda Hakka yakınlık ve halka fedakârlıkta bulunma anlayışı vardır. Kurban; -fihki hükmü ne olursa olsun- Müslüman toplumların belirli simgesi ve şiarı sayılan ibadetlerden biri olarak asırlardan beri özellikle milletimizin dini hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Kurban, bir Müslüman'ın bütün varlığını gerektiğinde Allah yolunda feda etmeye hazır olduğunun bir nişanesidir. İlahî dinlerin sonuncusu olan İslâm; ferdi, ruhi-derûni hikmetlere ve insanî erdemlere ulaştırmayı öngörürken; toplumlar için, birleştirici ve bütünleştirici bazı emir ve uygulamaları da müesseseseleştirmiştir. İslâm dininin bu üstün özelliği, zekat, hac ve kurban gibi sosyal boyutlu malî ibadetlerde daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ibadetler, asırlardan beri bütün Müslüman toplumlarda, genel esasları ve özü hiçbir değişikliğe ve müdahaleye uğramadan devam etmiş ve yeni nesillere intikal ettirilmiştir.

Kurban ne zaman kesilir?

Kurban, Kurban Bayramı'nın birinci, ikinci ve üçüncü günleri kesilir. Birinci günde kesilmesi daha faziletlidir. Kurbanın ilk vakti bayram namazının kılınmasından sonra başlar. Kurbanı geceleyin kesmek tenzihen mekruhtur. İmam Şafî'ye göre kurbanlar bayramın dördüncü günü güneş batıncaya kadar kesilebilir.

Tavuk ve horozdan kurban olur mu?

Kurban, tavuk, horoz, ördek, kaz gibi küçük hayvanlardan kesilmez. Hattâ bunlardan kurban kesmeyi adayan kimseye hiçbir borç terettüp etmez. Zira bunlardan ne adak olur ne de adak kurbanı. Bu tür hayvanlar, kurban için değil, et için kesilir.

Kimler kurban kesmelidir?

Kurban kesmek, akıllı, bülüğ çağına kermiş, dinen zengin sayılacak kadar mal varlığına sahip ve misafir olmayan Müslüman'ın yerine getireceği malî bir ibadettir. Temel ihtiyaçlarından ve borcundan başka 20 miskal (80.18 gr.) altın veya bunun değerinde para veya eşyaya sahip olan kişi dinen zengindir; dolayısıyla Allah'ın kendisine bahşetmiş olduğu nimetlere şükran ifadesi ve Allah yolunda fedakârlığın nişanesi olarak kurban kesmelidir.

Talebe yurtlarına kurban hibe edilebilir mi?

Kurbanı kendi kesmeyip ihtiyaç yerlerine hibe etmek de caizdir. Hatta yarınlarmızın teminatı olan öğrencilerimizin yetiştirildiği yerlere kurban parasını verip de kestirmek uygun olan bir hizmet anlayışı ve kurbanı tümüyle değerlendirme hâlidir.

Kurban parasını başka yerlerde kullanmak doğru mudur?

Kurban ibadeti için ayrılan paranın başka bir yerde harcanması caiz değildir. Her ibadetin ayrı bir yeri vardır. Zekatın, fitır sadakasının ve kurbanın yeri ayrıdır. Birisi diğerinin yerine geçmez. Dolayısıyla kurban kesilmek üzere verilen parayı alıp başka bir yerde kullanmak caiz değildir.

Taksitle ya da kredi kartıyla kurban alınabilir mi?

Kişi, mülkiyetinde bulunan ve kurbanlık vasfını taşıyan hayvanı, kurban olarak kesebilir. Bu itibarla ister peşin, ister taksitle, isterse kredi kartıyla olsun satın aldığı hayvan, kişinin mülkiyetine geçtiğinden, bu hayvanın kurban edilmesinde sakınca yoktur. Nitekim helal olan her türlü alışverişle kurban da alınır. Taksitle veya kredi kartıyla yapılan alışverişler caiz olduğuna göre kurbanı da taksit veya kredi kartıyla almak caizdir.

Kurban Bayramı'ndan önce, arefe günü hangi kurbanlar kesilir?

Nafile kurbanlar, vacip olan adak kurbanları arefe günü dahil olmak üzere Kurban Bayramı'ndan önce kesilebilir. Udhiyye denilen ve vacip olan kurban ise sadece Kurban Bayramı'nın ilk üç günü kesilir.

Nafile kurbanlar nelerdir?

Vacip kurbanların dışında, nafile olarak kesilen kurbanlardır. Akika kurbanı, Hacc-ı ifrad yapanların kestikleri kurbanlar, Kurban Bayramı dışında kesilen kurbanlar, sevabı Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve ölmüشلere bağışlanmak üzere kesilmiş kurbanlar, hep nafile kurbanlardır.

Alınan kurbana daha sonra başkaları ortak edilebilir mi?

Büyükbaş hayvanlar bir kişiden yedi kişiye kadar ortak olarak kurban edilebilir. Böyle bir hayvan, yedi kişiye kadar ortak olarak satın alınabileceği gibi, alındıktan sonra veya elde bulunan büyükbaş hayvana yedi kişiyi geçmemek kaydıyla başkaları da ortak edilebilir.

Koyunu da birkaç kişi ortak olarak kesebilir mi?

Sığır ve deveye yedi kişiye kadar ortak olunursa da koyun ve keçiye tek kişi sahip olur, ortaklık caiz olmaz. Ortakların hepsi de kurban niyetiyle ortak olmalı, içlerinden bir kişi olsun et almak niyetiyle ortaklığa girmiş olmamalıdır. Akika, yahut da adak kurbanına niyet etmek ortaklığa mâni olmaz. Çünkü bunlar da kurbandır. Kasaplık et niyeti yoktur.

Gayr-i Meşru yolla kazanılan parayla kurban kesilebilir mi?

İslâm dini kişilerin meşrû işlerle uğraşmalarını ve geçimlerini helâl yollardan elde etmelerini önerir. Buna rağmen gayr-i meşru yolla bir kazanç elde edilmiş ve bu kazancın sahibi belli ise, bunun sahibine iade edilmesi; belli değil ise, karşılığında sevap beklenmeksizin yoksullara veya hayır kurumlarına verilerek elden çıkarılması gerekir.

Bu itibarla, gayr-i meşru yolla elde edilen para ile kurban kesmek uygun değildir. İbadetler helâl parayla yapılmalıdır. Bununla birlikte kişi, haram parayla kurban kesmişse geçerli olur. Ancak, gayr-i meşru kazancın sorumluluğundan kurtulmak için, bu malı yoksullara veya hayır kurumlarına vererek elden çıkarması ve bir daha işlemek üzere tövbe etmesi gerekir.

Kurban bayıltılarak kesilebilir mi?

Fazla eziyet vermemek maksadıyla, kesim esnasında hayvanın bayıltılması, kurban olarak kesilmesine engel değildir. İhtiyaç halinde, canlı olarak kesmek kaydıyla, kurbanlık hayvanın uygun tekniklerle bayıltılmasında bir sakınca yoktur. Ancak hayvan henüz kesilmeden, şok etkisiyle ölüirse, kurban olmayacağı gibi, eti de yenmez.

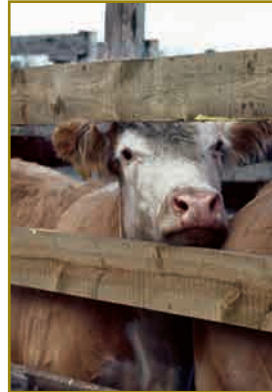

Kadın kurban kesebilir mi?

Hayvan kesiminde, bu işlemi yapacak kişinin akıl ve temyiz gücüne sahip, Müslüman olmasının dışında bir şart bulunmamaktadır. Bu şartları taşıyan kişi kadın olsun, erkek olsun kurban kesebilir.

Kurbanlık hayvan tartıyla alınabilir mi?

Kurbanlık hayvan, kilo birim fiyatı belirlenmek suretiyle canlı olarak tartılıp alınabilir. Kurban edilmek üzere satın alınmak istenen hayvanın fiyatı, kesildikten sonra eti tartılarak da belirlenebilir. Ancak kilo fiyatının rayiç bedeli şeklinde belirsiz bırakılmayıp kesin olarak belirlenmesi ve derisi, kellesi ve sakatatının satıcıda kalmak üzere akitten istisna edilmemesi gerekir.

Kuyruksuz koyunlar kurban edilebilir mi?

Doğuştan kuyruksuz olan veya besili olması için küçük yaşta kuyrukları boğulmak suretiyle düşürülen koyunların kurban edilmelerinde bir sakınca yoktur. Ancak bir kaza ile değerini azaltacak şekilde kuyruğunun tamamı veya yarısından çoğu kopan hayvanın kurban edilmesi caiz değildir.

Vekalet yoluyla kurban kesilebilir mi?

Kurbanı, kişi kendisi kesebileceği gibi, vekalet yoluyla başkasına da kestirebilir. Zira kurban, mal ile yapılan bir ibadettir; mal ile yapılan ibadetlerde ise vekalet caizdir.

Vekalet yoluyla kurban kestiren kişi kendi bulunduğu yerde birisine vekalet verebileceği gibi, başka bir yerdeki kişi veya kuruma da vekalet verebilir. Vekalet, sözlü veya yazılı olarak ya da telefon, internet, faks ve benzeri iletişim araçları ile verilebilir.

Kurban kesen veya vekaletle kestiren insanın illâ da kendi kestiği kurbanın etini yemesi gerekir diye bir yükümlülük yoktur. Bu mübahtır. Dolayısıyla kişi, kendi kestirdiği vacip olan kurban etinden de yiyebilir, arife günü kesilmiş nafîle kurban etinden de yiyebilir.

Akika Kurbanı nedir?

Yeni doğan çocuk için şükür amacıyla kesilen kurbanı, “akika” adı verilir. Akika kurbanı kesmek müstehaptır. Akika kurbanı olarak kesilecek hayvanda, diğer kurbanlarda aranan şartlar aranır.

Akika kurbanı, çocuğun doğduğu günden bülûğ çağına kadar kesilebilirse de doğumun yedinci günü kesilmesi daha faziletlidir. Aynı günde çocuğa isim verilmesi ve saçının kesilerek ağırlığınca altın tasadduk edilmesi müstehaptır. Akika kurbanının etinden ve derisinden, kurban sahibi dahil herkes istifade edebilir.

Şükür kurbanı ne demektir?

Temettu ve kıran haccı yapan kişilerin, aynı mevsimde hac ve umreyi ifa ettikleri için, kestikleri kurbanlara şükür kurbanı da denilmektedir. Aynı şekilde kişi, arzu ettiği bir hedefe ulaşması veya bir nimete nail olması sebebiyle şükür kurbanı kesilebilir. Ancak böyle bir nimeti elde eden kişinin, adakta bulunmadığı sürece, kurban kesmesi gerekmez.

Yolcunun kurban kesmesi gerekir mi?

Yolcu kurban kesmekle mükellef değildir. Ancak kesmesi halinde sevabını kazanır. Sefer halinde iken kurban kesenler; bayram günleri içinde memleketlerine dönerlerse, yeniden kurban kesmeleri gerekmez. Sefer halinde iken kurban kesmeyip de bayram günlerinde memleketlerine dönenlerin, kurban kesmeleri uygun olur.

Türbelerde, törenlerde, açılışlarda kurban kesilebilir mi?

Mezarları tamamıyla sağlam ve sahil düştüncelerle türbe haline getirilen zevat-ı kiramı ziyaret etmenin, onların huzurunda onları şefaathçi yaparak Cenab-ı Hakk'a yalvarıp-yakarmamın hiçbir mahzuru yoktur. Önceleri bu niyetle türbeleri ziyaret eden insanlar ve özellikle bunlar arasında zengin olanlar, ziyaretleri esnasında kurban kesip etini fakir-fukaraya dağıtmışlar, sevabını da türbe sahibine bağışlamışlardır. Bir teamül haline gelen, örf mâl olan bu alışkanlık, sonraları su-istimal edilmeye başlanmış.. başlanmış ve “Falan zata kurban keseceğim.” gibi düşünceler içine girilmiştir. Fakat bu, akide açısından olabildiğince tehlikeli ve insanı küfre sokacak mahiyet taşımaktadır. Bazıları bu niyetle türbelere kurban kesenlere “Kâfir olur!” demektedirler ki, meseleyi böyle ifrat içine sokmaya gerek yoktur. Zira aslında kesilen her hayvan Allah adına kesilmekte ve kesilirken “Bismillahi Allahü Ekber” denilmektedir. Burada dikkat edilmesi gerekli olan husus, hayvanı boğazlayan kişinin niyetidir. Hüküm ona göre verilir. Mesela; bir beldeye teşrif eden devlet büyüğü için kurban kesilirken, onun ayak basması tazim edilerek kesiliyorsa, şirke düşme endişesi söz konusudur ve o hayvanın eti yenilmez. Fakat o vesileyle, Allah için kurban kesilirse, onun eti yenir. Aynı durum, törenler, açılışlar için de geçerlidir. Burada mühim olan kalptir, kalpte bulunan niyettir ve onu da Allah'tan sonra en iyi bilen o şahsın kendisidir. Türbelerde kesilen kurbanlar için de aynı şey geçerlidir.

Bir beldeye teşrif eden devlet büyüğü için kurban kesilirken, onun ayak basması tazim edilerek kesiliyorsa, şirke düşme endişesi söz konusudur ve o hayvanın eti yenilmez. Fakat o vesileyle, Allah için kurban kesilirse, onun eti yenir. Önemli olan husus, hayvanı boğazlayan kişinin niyetidir.

Kurban derisi nasıl değerlendirilmelidir?

Kurbanın derisi, bir fakire veya Khayır kurumuna verilmelidir. Hz. Peygamber, veda haccında Hz. Ali'ye, kurban olarak kesilen develerinin başında durmasını ve bunların derileri ile sırtlarındaki çullarını sadaka olarak vermesini, kasap ücreti olarak bunlardan bir şey vermemesini emretmiştir (*Ebu Davud; Menasik, 20*). Buna göre kurban derilerinin para karşılığında satılması, kurbanın kesimi veya bakımı için ücret olarak verilmesi uygun değildir.

Adak kurbanının bedeli para olarak fakire verilebilir mi?

Adak, kişinin bir ibadeti yapacağına dair Allâh'a söz vererek üzerine borç kılması anlamına geldiğinden, bu borçtan kurtulması için adağını yerine getirmesi gerekir. Bundan dolayı kurban keseceğine dair adakta bulunan kişi, ancak kurban kesmek suretiyle adağını yerine getirmiş olur. Bu itibarla, adak kurbanını kesmek yerine, parasını fakirlere vermek ya da aynı yardımda bulunmakla bu adak yerine getirilmiş olamaz. Ayrıca bu kurbanın etinden adağı adayan kişi, çocukları, torunları, baba ve dedeleri yiyemez.

Kurban nasıl kesilir?

1. Kurbanın kesileceği yer temiz olup özenle seçilmelidir.
2. Hayvan, kesim yerine incitilmeden götürülmelidir.
3. Kesileceği zaman kibleye karşı ve sol tarafı üzerine yatırılmalıdır.
4. Şu ayetler, hayvan besmele çekilip kesilmeden önce veya sonra okunur:

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا

“Ben batıl dinlerden uzaklaşarak, yüzümü, gökleri ve yeri yaratan Rabbülâlemin’e yönelttim.” (En’âm Sûresi, 6/79)

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

“De ki: “Benim namazım da, her türlü ibadetlerim de, hayatım da ölümüm de hep Rabbülalemin olan Allah’a aittir. Eşi ortağı yoktur O’nun. Bana verilen emir budur. O’na ilk teslim olan da benim.” (En’âm Sûresi, 6/162-163)

5. Bu ayetler okunduktan sonra devamla “Allah’ım, dostun İbrahim’den habibin Hz. Muhammed’den (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabul buyurduğun gibi benden de kabul buyur.” şeklinde veya benzer bir tarzda dua edilir. Daha sonra Allahu Ekber ve La ilahe illallah denerek tekbir ve tehlil getirilir.
6. Kurbanı kesen kimse hayvana eziyet vermemeye dikkat etmelidir. Bıçak hayvana gösterilmemelidir. Kullandıracak bıçak keskin olmalıdır.

7. Kibleye karşı yatırılan hayvan, sağ elle tutulan bıçakla kesilirken, “Bismillahi Allahü Ekber” denir. Kurbanı başkasına kestiren kimse de, hayvanı kesilirken “Bismillahi Allahü Ekber” der. [Kurbanı kesen kimse keserken Allah’ın adını zikretmeyi (besmele) kasten terk ederse Hanefî mezhebine göre bu hayvanın eti yenilmez.]

8. Kesilen hayvanın fazla acı duymaması için, hareket hali sona ermeden derisi yüzülmemelidir.

9. Kurban sahibinin, kurban kesildiği gün, ilk yemeğini kurbanın ciğerinden seçmesi güzel bir davranıştır.

10. Sığır, manda, koyun ve keçi cinsinden hayvanlar yatırılıp çenelerinin hemen altından boğazlanır. Deve ise ayakta sol ön ayağı bağlanarak göğsünün hemen üzerinden kesilir.

11. Kesim işlemi boğazın iki tarafındaki şah damarları, yem ve yemek borusu kesilerek yapılır.

12. Hayvanın kanı iyice akması için bir süre beklenilir.

13. Kurban kesildikten sonra çevre temizliğinin iyice yapılması gerekir. Hayvanın artan parçalarının toprağa derince gömülmesi ve mümkün olduğu ölçüde dışarıda hiçbir parçasının bırakılmaması gerekir. Bu şekilde bir hareket, kurbanlık hayvana ve kurban ibadetine bir saygının ifadesidir.

Diğer dinlerde kurban ibadeti var mıdır?

Kurban hemen hemen bütün dinlerde olan bir ibadettir. Kur'ân-ı Kerim'de kurbanın bütün dinlerde var olduğu şu şekilde ifade edilmiştir: “Biz her ümmete kurban ibadeti koyduk.”

Kur'ân, kurbanın her dinde olduğunu bildirmenin yanında değişik dönemlerden kurban ile ilgili olaylar, misaller anlatmaktadır: Meselâ, Hz. Âdem'in iki oğlunun Allah'a “kurban” takdim ettiklerini, birisinin kurbanının kabul edilirken diğerinin ise kabul edilmediğinden bahsetmektedir. (*Maide Sûresi*, 6/27-29) Kur'ân'da anlatılan bu olay, bazı değişikliklerle birlikte Kitab-ı Mukaddes'de de yer almaktadır.

Ve yine Kur'ân'da Hz. İbrahim'in, gördüğü bir rüya üzerine oğlunu (Hz. İsmail'i) kurban etmek istediği ve baba-oğul tam bir teslimiyet içerisinde bu emri yerine getirmek isterken Allah tarafından kendilerine Hz. İsmail'e bedel olarak kurban verildiği açıkça bildirilmektedir. (*Saffat Sûresi*, 37/101-107). Bu olay da Tevrat'ta bazı farklılıklarla birlikte geçmektedir.

Kurban kesmeyene ne gerekir?

Kurban bayramı günlerinde Kimkâm olduğu halde kurban kesmeyen kimse daha sonra fakirleşse yani kurban kesemeyecek bir duruma gelse, bu kimsenin kurban olabilecek bir koyunun değeri kadar bir parayı tasadduk etmesi üzerine bir borçtur. İmkân olduğu zaman bu miktarı tasadduk etmesi gerekir.

Ölmüş kimselere kurban kesilir mi?

Bir kimse, sevabını ölmüş bir akrabasına veya sevdiği bir kimseye bağışlamak üzere kurban kesebilir. Tıpkı ölen bir insanın ardından onun adına sadaka verildiği, hacc yapıldığı gibi, kurban da kesilebilir. Nitekim Peygamber Efendimiz, ümmetinden kurban kesemeyenler adına kurban kesmiştir. (*Taberânî, Mucemu'l-Kebir, 3/182; Heysemî, Mecmau'z-Zevaid, 4/23*)

Ebu Davud, Sünen’inde “Ölen kimsenin ardından kurban kesme” adı altında müstakil bir başlık yaparak şu hadisi rivayet etmiştir:

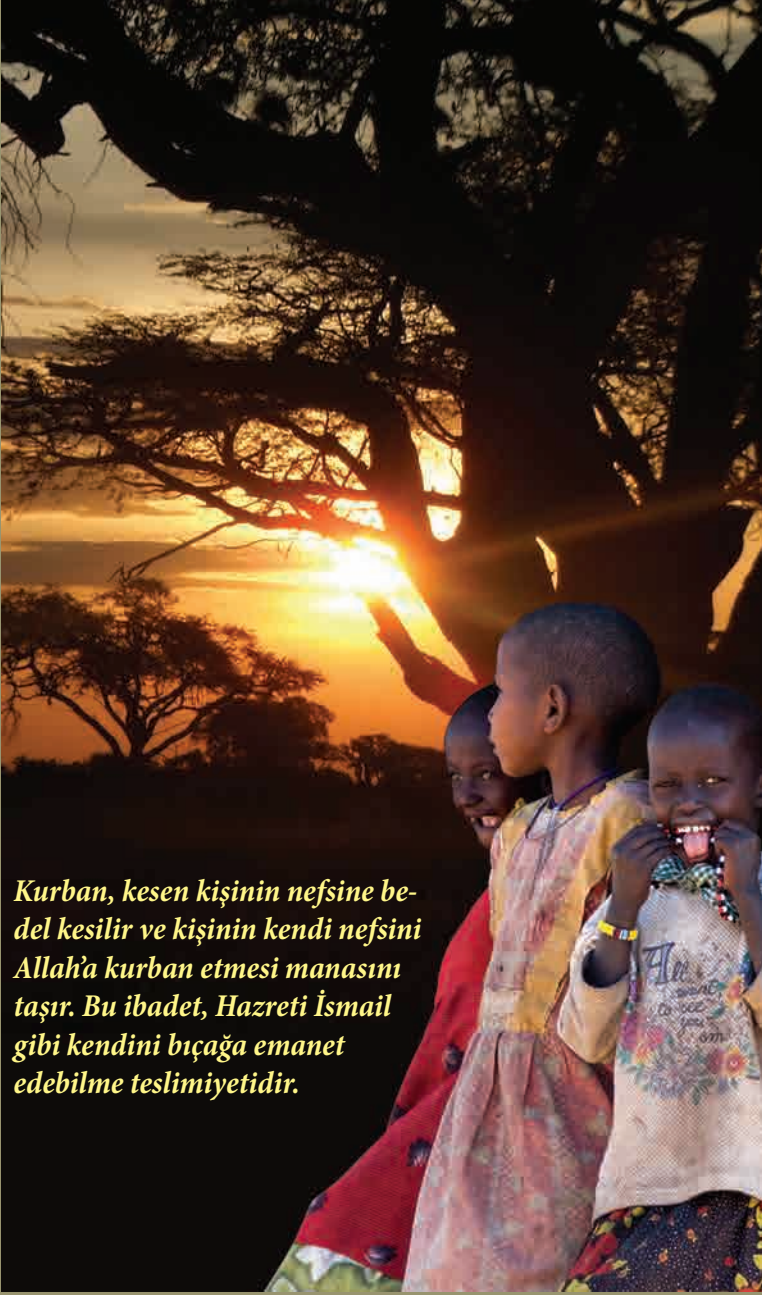
“Hz. Ali (r.a.), birisi Peygamber Efendimiz için olmak üzere iki tane koç keserdi. Kendisine bunun sebebi sorulduğunda ‘Allah Resulü bana yaşadığım müddetçe kendisine kurban kesmemi vasiyyet etti.’ asla bunu terk etmem!” buyurmuşlardır. (*Ebu Davud, Edahî, 1; Hakim, Müstedrek, 4/255.*)

Peygamber Efendimizin, Hz. Ali’ye kendisi için kurban kesmesini vasiyyet etmesi, O’nun adına kurban kesilmesini sevdiğine delalet eder. Bu itibarla imkânı olanların sevgili peygamberimiz için her sene en azından bir koyun/koç kesmesi veya bir ineğin yedide bir hissesine ortak olması çok yerinde bir davranış olur. Cenab-ı Allah bizleri Efendimiz için kurban kesmeye muvaffak kılsın ve bunda bizleri ebedlere kadar daim kılsın, rızasına nail eylesin. Peygamber Efendimizi bizden hoşnut eylesin. Efendimiz’e, âli beytine, ashabına, ezvac-ı tahirata salatu selâm olsun. Amin.. (*Tehanevî, İlaüs’Sünen, 17/273*)

Bir kimse kendi parasıyla aldığı, sevabını ölmüş bir yakınına bağışlamak üzere kestiği kurbanın etinden yiyebilir, başkalarına da yedirebilir. Bu niyetle kesilmesi düşünülen bir hayvanın bayram günlerinde kesilmesi de şart değildir. Her zaman kesilebilir. Hatta arefe günü kesilip fakirlere dağıtılması daha isabetli olur. Çünkü kurban bayramı günü zaten fakirlere et dağıtılacaktır. Arefe günü kesilip dağıtılsa, o günde onların et yemeleri temin edilmiş olur.

Eğer ölen kimse kendisi adına kurban kesilmesini vasiyyet etmiş ise bu kurbanın bayram günleri içinde kesilmesi gerekir. Böyle bir kurban etinden kesen kimse yiyemez. Tamamının tasadduk edilmesi gerekir. Ölen şahsın vasiyeti olmaksızın parasından alınarak kurban kesiliyorsa bu kurban da vasiyet üzerine kesilen kurban gibidir.. Vasiyet veya adak olmasa bile Şafiler hariç fakihlerin çoğunluğuna göre sevabı ölüye bağışlanmak üzere onun adına kurban kesilebilir.

Bu şekilde kesilen bir kurbanın Kurban bayramında kesilen diğer hayvanlardan farkı yoktur.

Kurban, kesen kişinin nefesine bedel kesilir ve kişinin kendi nefisini Allah'a kurban etmesi manasını taşır. Bu ibadet, Hazreti İsmail gibi kendini bıçağa emanet edebilme teslimiyetidir.

Musa HÜB

YERYÜZÜNDE İLK KURBAN

“Allah’ın en sevdiği ibadet olan kurban ibadeti, bizlere canın değerler üstü değerini hem korumayı, hem de hakiki sahibine en güzel adak olarak sunabilmeyi uygulamalı olarak öğretmiştir, benimsetmiştir.”

Kurban ibadeti, insana canın değerini öğretir. Kur’ân-ı Kerim’de, Hz. Âdem’in iki oğlu olan Hâbil ile Kâbil’in Allah’a kurban takdim etmeleri, Hâbil’in kurbanının kabul edilmesi ve payına düşeni kabullenmemesi ve kardeşine olan hasedi sebebiyle Kâbil’in Hâbil’i öldürmesi hadisesi anlatıldıktan sonra şu âyet-i kerime ile hükme bağlanır: “İşte bundan dolayı İsrailoğullarına kitapta (Tevrat’ta) şunu bildirdik: Kim katil olmayan ve yeryüzünde fesat çıkarmayan bir kişiyi (haksız yere) öldürürse sanki bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir adamın hayatını kurtarırsa sanki bütün insanların hayatını kurtarmış olur. Resullerimiz onlara açık âyetler ve deliller getirmişlerdi. Ne var ki onların çoğu bütün bunlardan sonra, hâlâ yeryüzünde fesat ve cinayette aşırı gitmektedirler.” [Maide 5/27-31].

Hazreti Âdil-ü Rahîm, burada aynı zamanda bir mahkeme usûlü vaz' ediyor; önce suçu zikrediyor, sonra da gerekçesiyle beraber hükmü getiriyor. Bir insan, bütün insanlara eşdeğerdur. Haksız yere bir insanı öldürmek, bütün insanları öldürmek gibidir. O sebeple dini ne olursa olsun bir insanın suçsuz yere öldürülmesi karşısında "kan kardeşliği"nin hakkı için bütün insanlık ayağa kalkmalıdır, öldürülenle aynı dinden olanlar ayrıca "iman kardeşliği"nin hakkı için kıyâma kalkmalıdırlar. Ya toplu katliamlar karşısında ne yapılmalıdır?!!

İnsan hayatının kıymet ve kutsiyetini bundan daha güzel anlatan bir beyan olamaz. Bu ilâhî beyan tam bir i'câz ve îcâz hârikasıdır. İslâm -ki bütün semavî dinlerin müşterek adıdır- "Birimiz hepimiz için, hepimiz birimiz için." idealini, realiteye indirgemiş ve hem genel manada "kan/can kardeşliği", hem de özel manada "iman kardeşliği" olarak onu bütün hukuk sisteminin içine dengeli biçimde yerleştirmiştir. Hemen bütün beşerî-semavî hukukların da şehadetiyle İslâm hukuku insanlığın beş temel hakkını korumayı maksat edinmiştir ki, bunlardan birincisi "canın korunması"dır. "Makâsıd-ı şer'â" denilen bu beş şer'î maksat ise: Din, can, akıl, nesil ve malın korunmasıdır.

İşte kurban ibadeti, hayatın korunmasının hayatiyetine dolaylı olarak nazarları çeker, insanlığını kendi hayatının değerini bilmesi ve değerlendirilmesi istikametinde düşünmeye sevkeder, yine başkalarının hayatının da kendi hayatı gibi değerli olduğunu farketirir. Hâbil Allah'a bir hayvanı, bir "can"ı kurban olarak takdim ederken, Kâbil'in bir "deste ekini" kurbanlık olarak sunması gösteriyor ki: Kâbil, hayvanların bitkilerden daha değerli olduğunu bilmiyordu; yani can'ın değerini bilmiyordu, bilmiyordu ki, o Canlar Cân'ına armağan olarak bir can hediye edememişti, yine bilmiyordu ki Hâbil'in canını alıvermişti. Bilmiyordu mu, yoksa gözünü kan bürütüğünden görmezlikten mi gelmişti?..

"Ben de adil olmazsam kim âdil olur ki!" diyerek hak ve adaletin, mürüvvet ve merhametin en güzelini ümmetine yaşatmış olan Efendiler Efendisî'nin bildirdiği üzere, insanlık tarihinde ilk kâtil olan Kâbil'e, kıyamete kadar işlenen bütün katillerden ve akan kanlardan da ceza payı kesilecek olması karşısında "kan davası" gibi, yahut "toplu katliam" gibi ölümlere sebebiyet vermenin vehâmetini ifadeden âciz olduğumuzu itiraf ediyoruz.

İşte tam bu noktada kurban kesimi esnasında birkaç saniyelik bir bıçak hareketi ile kurbanlık hayvanın canının nasıl çıkıverdiğini gören bir göz,

hayvanlardan çok üstte kıymeti hâiz olan insan canına kastetmeye karşı daha az cür'etkâr, daha temkinli, daha bir titiz ve daha bir dikkatli olacaktır. Merhamet hissi inkişaf edeceğinden, bazen küçük bir hareketle, bir tetiğe dokunuvermekle çıkıverecek bir cana kıymamak noktasında azami gayret sarfedecektir. Bir dakika önce yürüyen, yiyen, içen, bakan bir canlının, bir dakika sonra bütün hareketlerden kesilmesi ve vücut sıcaklığını kaybederek büsbütün cansızlaşması karşısında her tefekkür sahibi insan, değişik mukayeselere girişecek, o hayvan yerine belki hayalen kendisini koyacak ve haksız yere bir insan canına kıymanın ne denli dehşet verici bir cânilik olacağına hükmedecektir.

Canın değerini ise en güzel kim bilir? O canı Yaratan'dan ötürü seven bilir. Cânân'a en sevgili ve en saygılı (takva sahibi) kullar bilir. Kurban ibadetinin bir insana canın değerini öğretebilmesi için, önce o insanın takva duygusuna sahip olması gerekir. Takvası olmayanların, bilakis kurban kesmekle gaddarlık, canilik ve vahşet yönüyle daha da ileri gidebilecekleri ihtimali de göz ardı edilmemelidir. İnsandaki merhamet duygusunu öldüreceği endişesinden dolayı Osmanlı devletinde bir şahsın ömür boyu kasaplık yapmasına müsaade edilmediği şeklinde bazı tarihî bilgilere rastlıyoruz. Her gün hayvan kese kese zamanla kalp katılaşmasın maruz kalmayı can almayı sıradanlaştırmamak gayesi ile.

Aksi takdirde kasapların yahut katillerin ya da ölüm komandolarının bir daha asla yeni bir cana kıyamamaları gerekirdi. Sırf kurban kesmiş olmak için kesmekle eğer bir hayatın ne denli değerli olduğu öğrenilebilmiş olsaydı, -canlı kurban sunmuş olabileceği ihtimaline itibarla- Kâbil'in Allah'a kurban takdimiyle bu öğretiyi kapmış olması gerekirdi. Fakat maalesef kurban sunmakla beraber, yine de Hâbil'i öldürmeye cesaret edebilmiştir. Bu cesaret ise, şiddetli haset karşısında marifet azlığından (cehaletten) ve takva noksanlığından kaynaklanmakta idi ki onu katil yapmıştır.

Allâme M. Hamdi Yazır, Hak Dini'nde Hâbil-Kâbil olayıyla ilgili âyetlerin tefsirinde şu tespiti ortaya koymuştur: "Bu takva, bu barış fikri, bu hayır dileme, bu nasihat, bu kardeşlik hissi üzerine, kurbanı kabul edilmeyen zalimin nefsi, nefsâniyeti kendisine kardeşinin öldürülmesini tatvî etti (kolay ve güzel) gösterdi, yani vazgeçirmek şöyle dursun, böyle büyük bir cinayeti güya bir itaat zevkiyle endişesiz yapılabilecek, engelden uzak, arzusuna itaat eden ve boyun eğen bir şey gibi gösterdi, kolaylaştırdı ve hatta cesaretlendirdi." [Maide, 5/30'un tefsiri].

Demek ki eğer kalplerde takva yoksa, Allah korkusu bulunmuyorsa, bir insanın canına kıymak kadar büyük bir cinayet, ağır bir günah bile çok

rahatlıkla yapılabilir hale geliyor, sâir günahlarm ise sular-seller gibi işlenebileceği ifadeden vârestedir. Kâbil, bir canm değerini bilmiyordu ki, onu almanın ne denli dehşetli bir vebali doğuracağını tahmin edebilsin. Canm değerini bilmek ise ancak Allah'ı bilmekle doğru orantılı bir şuur halidir. Allah'ı bilen kişi de Ona karşı havf ü haşyet ile dolu olur, kat'iyyen ve kâtibeten bir cana el uzatamaz.

Nitekim Hâbil, kendisini öldürmek isteyen Kâbil'e şöyle demişti: “Ye-min ederim ki, sen beni öldürmek için el kaldırırsan, ben seni öldürmek için sana el kaldırmam. Çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan ittika ederim (korkarım).” Bu sözleriyle Hâbil, aynı zamanda kıyamete kadar gelecek âdemoğullarına kurbanın ındallah makbuliyetinin hakiki sırrını da apaçık beyan etmiş oluyordu ki Allah da bu beyandan razı olarak onun sözünü Kur'ân-ı Kerim'e bir vahiy olarak yerleştiriyordu. Kurban ibadeti ancak takva duygusu ile makbuldür. “Unutmaym ki (kestiğiniz) kurbanların ne etleri, ne de kanları asla Allah'a ulaşacak değildir. Lâkin O'na ulaşan tek şey, kalplerinizde beslediğiniz takvâdır, (Allah saygısıdır).” [Hac 22/37]. Takva ki sadece kurban değil, bütün ibadetlerin hakiki kıymet mihengidir, değerlendirilme kıstasıdır. Takva ki, kendisini öldürmek için saldıran bir mütecevizi nefsi müdafaa için bile olsa öldürmeye müsaade etmemiştir, râzi olmamıştır. Yine takva idi ki, Hâbil'in kurbanının kabulüne sebep oluyordu, yine takvasızlık idi ki Kâbil'in kurbanını reddettiriyordu.

Hülasâ-i kelim:

Canan sevgisi gibi saygısı da can almaya manidir. Canlar Canı'na “Canım Cananım Cinânım Allahım” diyebilecek kadar candan, canandan ve cinândan geçmiş “Hakk'a Adanmış Ruhlar”, bir Yunus Emre misali “Yaratılan severiz Yaratan'dan ötürü” der ve asla ve kat'a haksız yere hiçbir cana kıyamazlar. Çünkü canının değerini bilirler ve Canlar Canı'na olan sevgi ve saygılarından ötürü Hazreti Canan'dan haya ederler. Bilirler ve inanırlar ki: Allah'ın verdiği canı Allah'tan başkası alamaz. Sadece cana kastedenlerin veya ifsat edenlerin canını almayı Allah Teala, yetki verdiği hâkimlere mübah kılmıştır veya sıcak savaş durumunda öldürmeyi helal kılmıştır; terörizmi ve hatta sıcak savaş durumunda bile savaşmayan sivilleri öldürmeyi yasaklamıştır. Çünkü can kutsaldır, cana hümet farzdır, dokunmak ise haramdır.

İşte yeryüzünde Allah'a sunulan ilk kurban ve nefsanilik için akıtılan ilk kan ile başlayan süreçte “Allah'ın en sevdiği ibadet olan kurban ibadeti” (İbn-i Mâce, Edâhi 3; Tirmizî, Edâhî 1), bizlere canm değerler üstü değerini hem korumayı, hem de hakiki sahibine en güzel adak olarak sunabilmeyi uygulamalı olarak öğretmiştir, benimsetmiştir.

Melek YILDIZ

KURBAN EDİLEN NEDİR?

Çocukken bir anlam veremediğim belki de küçük dünyamda bir yere koymakta zorlandığım bir hadiseydi kurban. O çok sevdiğim koyunlar, inekler, yere yatırılır, gözleri bağlanır ve tekbirler eşliğinde kesilirdi. Annem çoğu kere beni evde bir şeylerle oyalayarak, üzüleceğimi bildiğinden hayvanın kurban edilme anına şahit olmamı engellemek isterdi. Yıllar sonra fark ettim ki böyle yapmanın tek sebebi benim üzülmemi engellemek değilmiş. Ayrıca bu ibadetle ilgili zihnimde soru işaretleri oluşmasını engellemek de varmış. Buna ek olarak kurban ibadetinden soğuyabileceğim kaygısı da taşımış...

Annemin bütün oyalama taktiklerine rağmen bir fırsatını bulur dışarı çıkamasam bile ne yapar eder kapı aralığında, pencereden heyecan ve dikkatle neler olup bittiğini takip ederdim.

Zaman içinde benim büyümem, kurbanın her yıl tekrarlanan bir şey olması o eski heyecan ve merakımın kaybolmasını netice verdi. Özellikle gençlik yıllarımda bir umursamazlık gelip tünedi omuzlarımın üstüne. Bu umursamazlıktan kurban ve kurban bayramları

da payımı aldı elbette... Kurban geliyor, kurban geldi, kurban gitti, kurbanın ve bayramın hayatımdaki yeri bu altı kelimeden ibaretti desem sezadır. Bütün gelip geçenler gibi gençlik de gelip geçince o deli dolu zamanlar geride kalıp da her şeyi daha iyi algılamaya başladığım dönem geldiğinde anladım ki kurban sadece bir hayvanı kesip konu komşu ile birlikte onun etinden istifade etmek derisini bir hayır kurumuna bağışlamaktan ibaret değil...

Kurban; Allah için bir can feda etmek, feda edilen bu canı aracı kılarak Allah'tan af dilemek ve onun rızasını kazanmak için bir fırsattır. Kurban ibadetini yerine getiren kimse; kurban kanı akıttıkça günahlarının da bu kanlar gibi akıp gideceğini ve her kurbanla biraz daha arındığını, arınacağını, malından fedakârlık yaparak cennete açılan kapıyı biraz daha aralayacağını umar. İnsanlar ötede hesaba çekildiğinde ben senin için senin adına -ama aslında kendimi aklatmak için- senin emrin olduğu için her sene kurban kestim ey Rab-bim demek arzusu ile kurban keserler. Kurbanın en temel şartı gücü yetenler için farz bir ibadet olmasıdır. İnsan en sevdiği malı kurban eder ki Rabbi katında değeri artsın, kurbanı makbul olsun. Habil ve Kabil'i hatırlayalım...

Sıkı sıkıya sarıldığımız dünya hayatı da mal da mülk de hiç şüphe yok ki bir gün uçup gidecek. Yunus'un dediği gibi: "Mal sahibi mülk sahibi hani bunun ilk sahibi / Mal da yalan mülk de yalan var biraz da sen oyalan" hayatın özeti bu ise bizi Allah'a yaklaştıracak kurban ibadetini de en iyi şekilde yerine getirerek öte âlem için en iyi şekilde hazırlık yapmak ve orayı kazanmanın yolunun buradan geçtiğini akıldan dâr etmek gerek.

Aslında kurbanla birlikte kendi süflü duygu ve düşüncelerimizi, nefsimizi kurban etmeyi hedeflemeliyiz. Kurban bir arınma kurnasıdır. Ne mutlu o kurnada nefsini arındırana ne mutlu nefsinin kurban edebilene...

KONGO'DA KURBAN

KONGO'YA GİDİŞ

İbrahim Tatar, 2005 yılında eğitim hizmetleri için Kongo'ya ilk gidenlerden.

Yer Atatürk Havaalanı... Bir günde binlerce ayrılığın bir o kadar da vuslatın yaşandığı, her an göz yaşlarının sel olup aktığı yer. Her anons yeni bir ayrılığın habercisidir. Son defa birbirine sarılanlar, el sallayanlar, hasretle bakanların harman olduğu yer.

Anons, Kongo'ya gidecek yolculara son çağırıyor yapıyordu. Hanımı sessizce ağlıyordu. Bakışlarındaki hasret kıvılcımları gönül harmanını yangın yerine çevirmişti. Çocuklarına tek tek sarıldı, ipek saçlarını okşadı, doya doya kokladı. Kızı Nilüfer boynunu bükerek;

-Baba gitmesen olmaz mı? dememiş miydi, o an yıkılmıştı. Ayakta zor duruyordu. Gözleri kararır gibi oldu. Beklemediği bir anda almıştı öl-

“İbrahim Bey ‘poşete çok sevindi galiba’ dedi kendi kendine. Tercüman çocuğun sözlerini tercüme etti. Meğer çocuk ete sevinmemiş. “O beyaz adam başımı okşadı, sevdi beni” diyormuş annesine.”

dürücü darbeyi en sevdiği sürmeli meleğinden. İçinden “Bu soruyu sormasan olmaz mıydı be yavrum?” dedi. En küçüğü de bacağına sarıldı, babasını bırakmıyordu.

İbrahim Bey, kendini bırakmak, hislerine yenilmek istemiyordu. Hanımıyla son defa göz göze geldi. “Ne olur bana yardımcı ol” der gibiydi. Çocuk bırakmıyordu babasını. Annesi, ‘gel yavrum’ diye güç bela alabildi bacaklarından.

Hiç ardına bakmadan yürüdü son geçiş noktasına doğru. “Arkama dönersem dayanamaz, geri dönerim” diye geçirdi içinden. Ama o sırada birden bacağına sınımsız bir şeyin sardığını hissetti.

Nasıl da sessizce gelmişti! Annesinden nasıl kurtulmuştu küçük meleği! Bittiği andı. Salıverdi kendini. Başladı hıçkırma hıçkırma ağlamaya. Geriye dönüp baktı yaşlı gözlerle. Her biri bir yere çökmüştü. Her zamanki gibi fedakârlık yine hanımına düştü. Geldi aldı İbrahim Bey’in kucağından yavrusunu. “Baba, baba!” feryatları yeri göğü inletsede küçük Nurefşan’ın, kara kıtanın kara yüzü çocukları onu çağırıyordu. Çantasını aldı yerden, başını önüne eğdi ve yürüdü.

Uçakta yığıldı koltuğuna. Şimdi anladı Hz İbrahim’in (a.s.)

niye ardına dönüp bakmadığını. Kahramanların hayatında “karanlıkların” olduğunu da. Uçak bulutların üstünde bir kuğu gibi süzülürken, İbrahim Havvas’ı hatırladı. Bizans’ın karanlık saraylarından “İbrahim Havvas!” diye haykıran çaresiz bir kadın sesi çınladı kulaklarında. İbrahim Havvas’ın hep o sese yürümesi gibi o da, kara kıtadan gelen çaresiz ve umutsuz seslere doğru süzülüyordu.

* * *

Şimdi Yer Kongo Havaalanı... Her taraf siyah renkli insanlarla doluydu. Beyazlardan çok çekmişlerdi. Hiçbir beyaz siyahlar için iyilik düşünmezdi onlara göre. Bu beyaz da, o ‘şeytanlardan’ olmalıydı. Uçağa bindirip

geri göndermeyi düşündüler. İbrahim Bey, onların neler düşündüğünü çok sonraları öğrense de, havaalanından çıkar çıkmaz acı gerçeğe yüz yüze gelmişti. Fanatik siyahlar elleriyle boğazlarını işaret edip “beyazlara ölüm” diyordu.

İlk işi ‘sizi seviyorum’ demesini öğrenmek oldu. Elini boğazına götürüp ‘beyazlara ölüm’ diyenlere o, ‘sizi seviyorum’ diyordu. Yürüdüğü sokaklarda herkes kendisine nefretle bakıyordu.

Yaklaşan Kurban Bayramı’nın büyük bir fırsat olduğunu düşündü. Çaresizdi bu insanlar. Aç, hasta ama tok gözlüydüler. Türkiye’den cömertliğini yakından tanıdığı Veysel Bey’i aradı. Kongo’daki insanların çaresizliğini anlattı. Veysel Bey kendine yakışanı yaptı. Sonra Sadık Bey’i aradı. O da boş çevirmedi İbrahim Bey’i.

“Bu çok iyi” dedi, hasılat tam 63 tosun. Listeleri tanzim etti. En başa da Peygamberimizin (*sallallahu aleyhi ve sellem*) adını yazmıştı. Veysel Bey öyle istemişti.

Yorulmuştu, uzandı mütevazı yatağına.

Bayram sabahı tekbirler getiriliyor, tosunlar kurban saatini bekliyordu. Biraz sonra kalabalık yarıldı. Elinde listeyle Peygamberimiz çıkageldi.

-Ya Rasullallah, buraya da geldiniz demek, diyerek Ona (*sallallahu aleyhi ve sellem*) koştı İbrahim. Siyah yüzlü, çekik karınlı insanlar doldurmuştu etrafı. En karanlık gecede ansızın doğuvermişti “Ay yüzlü”. Umutsuzluktan karamış yüzlere yansıdı ay ışığı. Peygamberimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*) başladı listeyi okumaya: Veysel, Sadık... Yedişer yedişer 63 kişilik listeyi tek tek okudu....

Kan ter içinde uyandı İbrahim Bey en güzel uykudan. Yanaklarından yaşlar süzülürken ‘işte geldi’ dedi. “Adımın anıldığı her yere giderim” demişti. Şimdi buralarda da bizim başımızı okşuyor diye düşündü. “Buralarda çok az biliniyorsun ya Rasullallah” diye inledi.

Yaz geceleri kısa olur ama o bitmek bilmez bir yaz gecesinin tam ortasındaydı.

* * *

Kongolular, bu beyaz adamın yaptıklarına hala inanamıyorlardı. Bir beyaz, nasıl olur da siyahlar için kurban keserdi? Günlerce et yüzü görmemiş insanlar sıraya giriyor, poşetlere doldurulan etlerini alıp evlerine gidiyorlardı.

Ülkenin en meşhur pop sanatçıları da olayı duyup gelmiş, dağıtım işine yardımcı oluyorlardı. Siyah yüzlü, kara gözlü, sıska çocukların et poşetini aldıklarında sevinç reveransları görülmeye değerdi. Bir çocuğunun elinden tutmuş, diğerini kucacağına almış çaresiz kadınların eti aldıklarında, o umutsuz siyah yüzlerine düşüveren mutluluğun fotoğrafı görülmeğe değerdi.

Az ilerde boynu bükük, sevimli bir siyah çocuk gördü İbrahim Bey. Kucacağına aldı, öptü, kokladı onu. Kendi çocukları geldi aklına. “Ha beyaz, ha siyah. Hepsi bizim güllerimiz bunlar, bizim umutlarımız” dedi içinden. Onun eline de bir et paketi tutuşturdu. Çocuk koştu annesine. Sevinçle bir şeyler söylüyordu.

İbrahim Bey ‘poşete çok sevindi galiba’ dedi kendi kendine. Tercüman çocuğun sözlerini tercüme etti. Meğer çocuk ete sevinmemiş. “O beyaz adam başımı okşadı, sevdi beni” diyormuş annesine.

İç savaşta 3.5 milyon insan ölmüş, bir o kadar da yaralı, yetim ve öksüz kalmıştı burada. Her tarafta yetimhaneler. 7.8 büyüklüğündeki son depremde çok büyük can kaybı yaşanmıştı.

“İyi ki gelmişim buralara” diye geçirdi içinden. “Beyazlara ölüm” işaretiyle tehdit edilirken, İbrahim Bey bir anda siyah insanların ak gönüllerine taht kurmuştu.

Ama işleri daha bitmemişti. (Harun TOKAK, *Önden Giden Atlılar’dan*)

KENDİ DİLİNDEN İBRAHİM BEY'İN KURBAN HATIRALARI:

— Kongo'da bir Kurban Bayramı, hapishanedeki insanlara kurban eti gönderelim dediğimizde, enteresan bir durum karşımıza çıktı. Buradaki mahkûmlar: “Biz kalabalığız ve günde sadece bir kaşık pilav yeriz. Bizim alıştığımız bir sistemimiz var. Eğer siz her gün et gönderebilecekseniz kabul edebiliriz. Ama bir defa göndereceğiniz şeyi alamayız” dediler ve kurban etini geri iade ettiler.

— Yine Kurban Bayramı'nda, Türkiye'den gelen kurban yardımlarını, giyim ve nakdi yardımlarla beraber Kongo'daki fakir insanlara dağıtıyorduk. Beyaz insanın girmediği mahallelere kurban eti götürdüğümüzde o insanlar: “Biz ilk defa et yiyoruz. Etin tadının ne olduğunu bile bilmiyoruz. Bir kilo et 10 dolar, 15 dolar. Et alamıyoruz ki yiyeelim” dediler. İnsanlar aç ve yoksul. Elektrik ve su olmadığından dolap da yok, doğru dürüst kapacak da. İnsanların kaldığı yerler çok garip yerler. Ve o insanlara et götürdüğümüzde de biz daha eti dağıtır dağıtmaz -bırakın eve götürüp pişirmeyi- anne hemen eti koparıp çocuklarına yediyor. Bu insanlar, ilk defa et yiyen insanlar. İlk defa bir beyaz adamdan yardım alan insanlar. “Müslüman olduğum için bana bir hediye verildi, ilk defa bir Müslüman'dan hediye aldım” diyen insanlar. Biz, sadece Müslümanlara değil, orada bulunan herkese elimizi uzatmaya çalıştık. Ve iki yılda da üç bin aileye kurban eti dağıttık. Anadolu'dan gönderilen o emanetler, oradaki insanların ihtiyacını giderme, onlarla bir diyalog köprüsü kurma, bir güzellik atmosferi oluşturma ve beyaz insanlarla alakalı yanlış düşünceleri kafalarından silme adına çok etkili olmuştur.

— 2006 yılının Kurban'ında, fakir insanların listesini almıştık. Emniyet güçleriyle birlikte gittiğimiz yerlerde insanlar, bizi uzaktan görünce dans etmeye ve sevinmeye başladılar. Oradaki her insan, bize tek tek dokunmak istiyordu. Onlara dokunmadığımızda ise almıyorlardı. Çünkü beyaz insanın buraya geleceğini hiç düşünmemişler. Ve onlar, “beyaz insan söz verir, yapmaz” düşüncesinde oldukları için bizim de gelmeyeceğimizi düşünmüşler. Ama biz, sözümüzü tutarak geldik ve onlara kurban eti dağıttık. Ve biz, et dağıtmaktan çok o insanlarla konuşmaktan ve el sıkışmaktan yorulmuştuk.

YOL BİTTİ, İNEKLERİ KAYIKLA GEÇİRECEĞİZ

Kongo'nun farklı vilayetleri de vardı. Ve biz, oralara da gidelim dedik. İnsanlara “Buranın en fakir bölgesi neresidir?” diye sorduğu-

muzda ise onlar, “Uçakla iki saat gitmeniz gerekir.” dediler. Gittik ama gittiğimiz yerde ne kurbanlık hayvan, ne kurban taşıyacak araba, ne de arabaya benzin vardı. Fakat insanların beklentileri vardı. Sonra arkadaşlarla kurbanlık aramaya başladık. Sağa gidiyoruz yok, sola gidiyoruz yok. Tabi ilk defa beyaz bir adam kurban almak için gelince reyting artmış oldu. Bunu duyan herkes ya satmak istemiyor ya da fiyat artırmak istiyordu. Ben de arkadaşlara: “Nerde ne varsa araştıralım artık, bu bizim boynumuzun borcu, insanlara söz verdik ve yaklaşık bine yakın dul insana jeton dağıttık. Dul ve yetim insanlar bizi bekliyorlar” dedim. Kurban eti için jeton dediğimiz küçük kartları ihtiyaç sahibi olan insanlara önceden veriyorduk. Çünkü bazen izdihamlar oluyor, sıkıntılar yaşanabiliyor ve gerçek ihtiyaç sahibi insanlar et alamayabiliyorlardı. Bunun için o bölgede de, yürümekte zorluk çeken yaşlı insanlara mağdur olmasınlar diye öncelik verdik. Yani gerçek manada ihtiyaç sahibi insanlara ilk sırada yer verdik. Bunu yapmadığımız takdirde ise; altı yüz, yedi yüz kişiye vereceğimiz eti iki bin kişiye vermek zorunda kalıyoruz. Çünkü yapacağımız yardım kısıtlı olduğundan diğer insanlar rahatsız oluyor. Bir de yabancı bir ülkede olduğumuzdan, “ona verdin, bana vermedin” diye birçok sıkıntı yaşanıyor. Ama önceden tespit yapılmıca oradaki yetkililer de bize yardımcı oluyorlardı. Asıl problem ise, insanlar gelecekler fakat kurbanlık olmayınca o insanlara mahcup olacağız.

Arkadaşlarla, “etrafi araştırmamız lazım” dedik. Fakat araba da olmayınca 3-4 gün orada kaldık. Sonra, “nerede kurbanlık hayvan varsa oraya gidelim” diye karar aldık. Oradaki insanlara gideceğimiz yerin ne kadar süreceğini sorduk. Tabi Afrika’da insanlar ne kadar mesafe olduğunu bilemezler. Çünkü onlar sürekli yürüdüklerinden yol onlara kısa gelir. Zaman çok farklı onlarda yani. En fazla yarım saatte giderseniz dediler. Ama onların yarım saat dediği yol üç saat sürüyordu. Ve akşamüzeri saat 4-5’te yola çıkıp o söylenen yere gitmek için üç saat yürüdük. Gittiğimiz yerdeki insanlar ise ya uyumuş oluyordu ya da orada olmuyordu. Bulduğumuz kişiler de, “ben hayvan satmayacağım” diyordu. Ve bu yüzden de gece saat 10’da ormanların içerisinden yürüyerek tekrar geri dönmek zorunda kaldık.

Ertesi gün arkadaşlara, “Başka bir yere gidelim ” dedim. Arkadaşlar ise; “hocam bir araba ayarladık ama mazot almamız lazım, nereden bulacağız?” dediler. Mazot bulmak çok zor oralarda fakat bir

yerden bulduk. Sonra ormanın içerisinde jiple gitmeye başladık. Tabii gitmek çok sıkıntılı oluyordu. Çoğu zaman çamura batıyorduk. Sonra ormanın içerisinde bir yere geldik. Önümüzde Kongo nehri vardı. Arkadaşlara, “kurbanlık hayvanlar nerede?” diye sordum. Onlar da, “hocam, nehrin karşısına geçmemiz lazım” dediler. Ben onlara, “yahu nasıl geçeceğiz? Nehir çok tehlikeli, akıntısı çok kuvvetli, neyle geçeceğiz?” dedim. Arkadaşlar bana, “ağaçtan oyma küçük tekneler (Karok) var, onlarla geçeceğiz” dediler. Karşıya geçeceğiz fakat kurbanlık hayvan bulabilecek miyiz? Onu da bilmiyoruz. Tamam, gidelim artık dedik. Çünkü yapacak başka bir şey yoktu ve yağmur da yağıyordu. Artık kürekleri elimize aldık ve nehirde gitmeye başladık. Jip orada kaldı. Üç arkadaşla beraber gidiyorduk, bir tane de kılavuz vardı. Ve nehirden karşıya geçtik. Karşıya geçince arkadaşlar, “biraz daha yürümemiz lazım” dediler. Yağmur yağıyor ve ormanın içerisindeyiz. Üzerimizde yağmurluklarımız olduğu halde sivrisinekler her tarafımızı soktu. Her tarafımız şişti. Orada çiftlikler var ama gidilen yerler hep bataklık. Parmak kadar sivrisinekler her tarafımızı delik deşik ediyorlardı. Pantolon, yağmurluk vs. hiç fayda etmiyordu. Kafamız, gözüümüz hep şişmiş durumdaydı. Ama biz, bir yola koyulmuştuk ve artık geriye dönüş de yoktu.

Yarım saat, 45 dk. yürüdüktan sonra bir çiftliğe geldik. Çiftlikte bir sürü kurbanlık hayvan vardı. Fakat Çiftlik sahibi, “ben hayvanları satmıyorum” dedi. Kadına yalvardık, yakardık. Ve en sonunda kadın, “tamam iki tanesini satayım” dedi. Kurbanlıkları aldık fakat nasıl götüreceğiz diye düşündük. Oradakiler, “sizin tekneye koyacağız” dediler. Ben, “yahu insaf aynı teknede sığırlarla beraber nehirden nasıl geçeceğiz?” dedim. Sonra bir tane daha tekne buldular. Ve sığırların ayaklarını bağlayarak teknenin içerisine koydular. Biz tabii kendi tekne-
nemizde gidiyorduk. Sığırları da bir tane eleman götürüyordu. Tam

nehirin ortasına gelince, hayvanlar tekneyi boynuzladı ve tekne parçalandı. Hayvanlar ise suyun içine düştü. Allah'tan eleman akıllı hareket etti ve sığırların ayaklarındaki ipleri gözdü. İnekler de yüzerek kurtuldular. Çocuk ise yüzerek nehirden karşıya geçti.

Daha sonra etraftan araştırarak yaklaşık 8–10 tane daha kurbanlık hayvan bulduk. Bulduğumuz kurbanlıklar oradaki insanların ihtiyaçlarını karşılayacak kadar olmuştu. Bununla beraber orada bir kabilenin olduğunu öğrendik ve bir kabile reisiyle tanıştık. Ona, “sizin kabilenizle bir tanışsak belki yardımcı olabiliriz. Çok imkânımız olmayabilir ama bu bölgeye de gelmek istiyoruz” dedik. Kabile reisi, “tamam biz sizi bekleyelim” dedi. Fakat bizim gelip gelmeyeceğimizden de pek emin değildi.

Şehirdeki kurban eti organizasyonunu yaptıktan sonra o kabileye de et götürmek için birkaç kurban daha kestik. Ve onları parçalayarak poşetlerin içerisine koyduk. Kabileye ulaşmak için yine tekneyle yola çıkacaktık. Çünkü nehirden başka yol yoktu. Ve bu defa motorlu bir tekneyle gidecektik. Sonra etleri tekneye koyduk ve yola çıktık. Nehirde çok kuvvetli bir akıntı vardı. Ve neyle karşılaşacağımızı bilemiyorduk. Allah'a hamd olsun dört saatlik yolculuktan sonra kabileye ulaştık. Bizi uzaktan görünce bütün kabile biranda toplandı. Âdeta bir bayram havasında, bir şenlik edasında herkes nehrin kenarına geldi. Bir insan nasıl uzun yıllar çok sevdiği bir insanı bulamaz veya ilk defa görür, yıllar sonra bir anne evladına kavuşur ya işte böyle bir muhabbet içerisinde bizi karşıladılar. Bu insanlar ilk defa böyle bir manzarayı yaşıyorlardı. İlk defa bizi görüyorlardı. İlk defa beyaz adam oraya intikal etmişti.

Kalabalık bir grup bizi karşıladı. Biz o insanlara götürdüğümüz hediyeleri takdim ettik ve hepsi de çok memnun oldu. Bir gün kaldık orada. Ve dönerken insanlar evlerinde ne varsa mısırı olan mısır, muz, muz, muz, fıstığı olan fıstık ne varsa evlerinin önünde topladılar ve bizim tekneye koydular. “Biz beyaz adama ne yapabiliriz, nasıl mukabelede bulunuyoruz?” diye âdeta yarış yapıyorlardı. Ve bizi göndermek de istemiyorlardı. Sonra tekneye bindik. Ve geri dönmek üzere yola çıktığımızda o kabiledaki insanlar, biz oradan uzaklaşana kadar elleri havada, gözyaşları içerisinde, bir annenin evladını gurbete uğurlaması gibi bizi uğurladılar. Biz de duygulanmıştık. Çünkü bu insanlar, ilk defa böyle bir şey yaşıyordu. *(Sıfır Merkez, Burç FM)*

SÜNNETTİR DEYİP KURBAN KESMEMEK

Kurban İbadetini önemsememenin dinen hükmü mevzuunda değerlendirme ortaya koyabilmek için öncelikle onun İslam hukuku açısından hükmünün ne olduğunu bilmek gerekir. Peki dinimizce Kurban kesmenin illeti nedir? Kısa cevap: Allah'ın emridir, Rasulullah'ın sünnetidir. Kurban bayramında kurban kes-

menin fikhî hükmü nedir? Nasslardan hareket eden Hanefi fukahâsı kurban kesmenin vâcip olduğu görüşündedirler. [*Serahsî, el-Mebsût, Kahire 1324-31, XII, 8; Kâsânî, Bedâiyü's-Sanâyi', Kahire, 1327-28/1910, V, 61, 62; el-Fetâvâ'l Hindiyye, Bulak 1310, V, 291*]. Eğer bir sahih nassın hükmü kat'î, delaleti zamîn ise, ona vacip denilir. Kurban bayramında, dinen aranan belli şartları taşıyan mü'minlerin kurban kesmeleri Hanefî mezhebine göre vaciptir, diğer mezheplere göre ise terk edilmesi istenmeyen müekked sünnettir. Ve gelelim mühim bir soruya:

İmkâm olduğu halde kurban kesmemenin cezası var mıdır? Hz. Peygamber: "İmkâm olup da kurban kesmeyen bizim namazgâhımıza yaklaşmasın!" buyurmuştur [*İbn Mâce, Edâhi, 2; Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 321*]. Namazgâhımıza yaklaşmasın ifadesi gerçekten ürkütücü ağır bir ifadedir. Bir vacip emrin terki, elbetteki ahirette sorgu-suale takılacak olan bir amelsizlik durumu olacaktır. Dünyada namazgâhında görmek istemediği bir mü'mini, acaba ahirette etrafında görmek ister mi Allah Rasulü (*sallallahu aleyhi ve sellem*)? İmam-ı Malîk ve İmam-ı Ahmed'e göre kurban vacip değil, sünnettir. Dolasıyla bir mükellef kurban keserse sevap kazanır, ancak kesmezse günahkâr olmaz. Hanefi fukahâsı; "Kurbanın vücûbunun şartlarını hâiz olan bir mükellef, kurban kesmezse günahkâr olur." hükmünde görüşbirliği halindedirler.

Kurban sadece hacılara değil, bütün müslümanların ittifakiyle, müslüman olan herkese şamildir. Fark sadece bazı müctehidlerin vacip görmeyip, müekked sünnet saymalarındadır. "Biz her ümmete kurban ibadeti koyduk ki Allah'ın kendilerine erzak olarak verdiği hayvanları keserken Allah'ın adını ansınlar. Şunu unutmayın ki hepinizin ilahı bir tek İlah'tır. Öyleyse yalnız O'na teslim olun. Sen ey Resulüm: O alçak gönüllü, samimi ve ihlaslı olanları müjdele!" [*Hac 22/34*]. "Kurban, sünnettir" diyerek kurban kesmemenin dinî açıdan değerlendirilmesi nedir? Burada fikhî bir isimlendirmeyi, "sünnet" kavramını hafife alma gibi bir anlayıştan ötürü kurbanı terk durumu sözkonusu ise, evvela bir sünneti hafife almanın yine fikihtan hükmünü hatırlamakta fayda var ki, o da endişeye sevkedecek derecede ciddi olan "küfre düşürme" durumudur. Fakat "Kurban sünnettir" deyip de kesmemek, böyle bir istihfaf sebebiyle değil de, sırf normal diğer sünnetler gibi telakki edilmesinden kaynaklanan bir vicdanî rahatlık, dinî mükellefiyet yükünün hafifliği ise, burada da üzerinde ayrıca durulması gereken çok mühim bir "doğru bilgi" ihtiyacı ile karşı karşıya olduğumuz ortaya çıkar ki, önceki iki makalemiz ve gelecek makalemiz, bu konuda yeterli bilgi vermektedir.

KURBAN EDİLECEK HAYVANIN ÖZELLİKLERİ

Kurban kesmekle mükellef olan kimsenin bu ibadetinin geçerli sayılabilmesi için kurbanlık hayvan ve hayvanın kesimi ile ilgili bazı şartlar vardır. Bunlar kurbanın sıhhat şartlarıdır.

1. Kurban, koyun, keçi, sığır, manda, deve veya bu hayvanların türdeşlerinden kesilebilir. İslâm âlimleri bu hususta ittifak etmişlerdir. Kur'ân-ı Kerim'de kurbanlık olarak kesilecek hayvanlar şu şekilde ifade edilmiştir: “Biz her ümmete kurban ibadeti koyduk ki Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği en'âm (deve sığır, koyun) cinsinden hayvanları keserken Allah'ın adını ansınlar. (Hac, 22/34)

Ayette geçen “en'âm” deve, sığır, koyun ve keçi demektir. Ayrıca Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ve ashabından, bu zikredilenlerin dışında bir hayvanın kurban edildiği rivayet edilmemiştir. İbadetlerde ise aslolan, şekillere kadar bütün çerçevenin Kur'ân ve sünnet tarafından çizilmiş olmasıdır. Dolayısıyla tavuk, kaz, ördek, deve kuşu, ceylan gibi hayvanlardan kurban olmaz. Bunları kurban niyeti ile kesmek tahrimen mekruhtur. Çünkü bunda Mecusilere benzeyiş vardır.

Koyun, keçi, sığır, manda ve devenin hem erkekleri hem de dişileri kurban olarak kesilebilir. Ancak koyun cinsinin erkekini yani koçu kurban etmek daha iyidir. Keçinin erkeği ile dişisi kıymetleri eşit olduğunda, dişisini kesmek daha faziletlidir. Aynı şekilde devenin veya sığırın erkeği ile dişisi et ve kıymet bakımından eşit olduklarında, dişisinin kurban edilmesi daha faziletli kabul edilmiştir.

2. Koyun ve keçi cinsinden hayvanların kurban edilebilmesi için birer yaşını doldurmaları gerekir. Ancak altı aylık koyun, bir yaşındaki gibi cüsseli ve gösterişli ise kurban olarak kesilmesi caizdir. Keçinin ise bir

yaşını doldurması gerekir. Sığır ve manda cinsinden hayvanlar iki yaşını, deve ise beş yaşını tamamladıktan sonra kurban olarak kesilebilir.

Koyun ve keçiden her biri yalnız bir kişi adına kurban edilir. Sığır (inek, boğa, manda) cinsinden bir hayvanı bir kişi kurban edebileceği gibi yedi kişiye kadar ortaklaşa kurban edebilirler. Peygamberimiz döneminde bu şekilde uygulanmıştır. Ancak bu ortakların hepsinin Müslüman olması ve her birinin ibadet niyetiyle iştirak etmesi gerekir. Eğer ortaklardan bir tanesi kurban niyetiyle değil de sırf et almak için iştirak etse hiçbirinin kurbanı sahih olmaz. Kurban kesildikten sonra et, tartı ile eşit şekilde paylaşılmalıdır.

3. Allah'a kurbiyet ve ibadet için kesilen kurbanın semiz, sağlıklı ve azalarının tam olması, hem ibadetin gaye ve mahiyeti hem de sağlık kuralları açısından önemlidir. Bu itibarla, kurbanlık hayvanda kurban olmaya engel bir kusurun bulunmaması gerekir. Kur'an-ı Kerim'de müminlerin kazandıkları şeylerin temiz ve güzel olanlarını Allah yolunda infak etmeleri emredilerek "Siz göz yummadan, içinize yatmaksızın almayacağımız, kötü, bayağı şeyleri vermeye kalkmayın. İyi bilin ki, Allah ganidir, hamîddir (kimseye ihtiyacı yoktur, bütün övgülere layıktır) (*Bakara Sûresi, 2/267*) buyrulmuştur. Böylelikle, kötü, bayağı şeyleri kendiniz almazken, Allah'a borcumuzu bu şeylerden vermeğe kalkmayız, denilmiştir. (*Elmahlı, Hak Dini, 2/910*) Buradan hareketle çok kusurlu olan hayvanların kurban edilmeleri uygun değildir.

Peygamber Efendimiz (*aleyhissalatu vesselâm*) birçok hadislerinde kurbanlık hayvanın kusursuz ve ayıpsız olması gerektiğini bildirmiştir. Meselâ bunlardan birinde "Kurbanlıklarda körlüğü her halinden belli olan, hastalığı açıkça anlaşılan, yürümeye mâni olacak derecede topallığı açık olan topal, iliği kurumuş zayıf hayvanın kurban edilmesi uygun değildir." (*Muvatta, Dahâya 1; Tirmizî, Edâhî, 5; Ebu Dâvud, Dahâya 6*) buyurmuştur.

Bir başka hadislerinde de, kurban edilmek istenilen hayvanın gözünün ve kulağının afetten salim olmasına dikkat edilmesini emretmiştir. (*Ebu Dâvud, Dahâya 6; Tirmizî, Edâhî 9, Muvatta, Dahâya 1*)

4. İbadetlerin, kurbetlerin (Allah'a yaklaşımak için yapılan şeylerin) Allah'ın istediği zaman ve şartlarda gerçekleştirilmeleri gerekir. Bu itibarla, kurbanın sahih olabilmesi için belirlenmiş vakit içinde kesilmesi gerekir. Bu belirlenen vakit de kurban bayramının ilk üç günü yani büyük zilhicce ayının 10, 11 ve 12. günleridir. Bayram namazının kılınmasından, 3. günü güneş batımına kadarki zaman dilimidir. Şafî mezhebine göre bu süre, bayramın 4. günü akşama kadardır. Aydın-

latma imkânının yetersizliğinin yol açacağı muhtemel tehlike, hata ve zorluklar söz konusu ise kurbanın gece kesilmesi mekruhtur, hoş görülmemiştir. Bu sakıncalar yoksa gece de kesilebilir.

Kurban Bayramında, kesilmek üzere satın alınmış kurbanlık hayvan, kurban kesme günlerinde kesilmemiş ise, hayvanın kendisini sadaka olarak vermek gerekir. Eğer hayvan telef olmuşsa kıymetini sadaka olarak fakirlere vermek icab eder, ertesi seneye bırakılmaz. Kurbanın vacib olmasında kesim günlerinin sonu esastır. Bunun için Kurban Bayramının üçüncü günü güneş batmadan önce zengin olan kimsenin kurban kesmesi gerekir. Daha önce fakir olması bunu etkilemez. Aksine olarak o günün güneş batışından önce fakir düşen veya ölen Müslümanlardan bu kurban kesme yükümlülüğü düşer.

5. Kurbanın ibadet niyetiyle kesilmesi şarttır. Allah'ın insanın yaptığı hiçbir ibadete ihtiyacı olmadığı gibi keseceği kurbanı da ihtiyacı yoktur. Ancak Allah, kurban kesme emriyle kullarını imtihan etmekte, onların İlahî emirlere itaatteki hassasiyetlerini, Allah'a yakınlık derecelerini ölçmektedir. Temelde Allah'ın hoşnutluğu hedeflenilerek yapılması gereken ibadet ve kurbetlerde, Hakîm olan yüce Mevla birçok hikmetler ve maslahatlar koymuştur. Kurban kesmenin de bildiğimiz bilemediğimiz birçok hikmet ve faydaları vardır. Ama asıl maksad, Allah'ın rızasını, hoşnutluğunu kazanmaktır. Bu husus ayette şu şekilde vurgulanmıştır; “Unutmayın ki ne onların etleri, ne de kanları asla Allah'a ulaşacak değildir. Lâkin Ona ulaşan tek şey, kalblerinizde beslediğiniz takvâdir, Allah saygısıdır.” (*Hac Sûresi, 22/37*)

İbadetlerin, hayır ve hasenatın kabulünün başta gelen şartı ihlâstır. Allah'ın rızasını gözetmek gerekir. Zira bunların mükâfatını vermek yalnız Allah'ın iradesindedir. O halde sadece Onu razı etmeye çalışmalıdır. “İşlerin kıymeti ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ve maksadı ne ise, eline geçecek olan da odur.” (*Buhârî, Bed'ü'l-Vahy 1; Müslim, İmâret 155.*) hadis-i Şerifi de bu gerçeği beyan etmektedir. Bu itibarla kesilen kurbanlarda hedef; ihlâs, takva ve Allah'a yaklaşmak olmalıdır. Bu maksat ve gaye olmadıktan sonra kesilip dağıtılan etlerin, kanların Allah nezdinde bir değeri yoktur.

Ayrıca âyetteki tasvir, kanların ve etlerin Allah'a yükselmeyeceği tasavvuru ile, kurbanın gayesini küçük çocukların bile anlayabileceği mükemmel bir tarzda anlatmaktadır.

Kurbanlık hayvanla ilgili kusurlar iki kısımda ele alınabilir; bir kısmı hayvanın kurban olmasına mani, bir kısmı ise değildir.

BENİ KENDİNE KARÎB KIL!

Gülbahar REÇBER

Rabbim Senden o kadar uzaklaştığım halde Sen her zaman yanımdaydın. Beni hiç terk etmedin. Beni hiç yalnız bırakmadın. Ben dünyanın hazinelerini bitmez sandım. Onların nefse gülen yüzlerinde kaldım. Yanıldım. Aldandım. Görebilsem isimlerinle çevrilidir hayatım. Sonbaharda ölen, baharda dirilen ağaçların yaprakları sayısınca günahım.

Rabbim, kurbiyetinin ve rahîmiyetinin bir göstergesi olan kurbanımı vesile ederek kapına geldim. Kurbiyetini istemeye geldim. Affedilmeyi ümit ederek boyun büktüm. Af senin şânındandır, beni bağışla!

Ben elinde avucunda hiçbir şeyi olmayanım. Bu garibi yakinine al, himaye et. Günahımın kefareti olarak hediyemi kabul et. Kabul et ki bayram o bayram ola. Kabul et ki gönle sürür dola. Hangi hediyeye mahşerde yüzü ak eder, bilinmez. Kıldan ince kılıçtan keskin köprüler üzerinde sahibine binit olup cennet bahçelerine ulaştırır, bilinmez. Bildiğim odur ki Karîb isminin yüzü suyu hürmetine halk ettiği vesilelere tutunmak gerektir. Ey Rabbim kurban vesilesine tutunmayı bana da nasip eyle...

Ey güzel Rabbim, isimlerinin birbirine bağlı bin bir cilvesi hürmetine beni kendine karîb kıl. Kurbanımı karîbliğe vesile kıl ve sonsuz merhametinle bizi bağışla.

HAYVANIN KURBAN OLMASINA ENGEL OLAN KUSURLAR

- * İki gözünün veya bir gözünün kör olması.
- * Kesilecek yere yürüyemeyecek kadar topal olması.
- * İki kulağının veya bir kulağının kesik olması.
- * Dişlerinin tamamının veya çoğunun dökülmüş olması.
- * Boyunzarının ikisinin veya birisinin kökten kırılmış olması.
- * Hayalarının ve meme uçlarının kopmuş olması.
- * Kuyruğunun yarısı veya üçte birinden fazlasının kesilmiş olması.
- * Kemiklerinde ilik kalmayacak kadar zayıf ve düşkün olması.
- * Doğuştan kulağı ve kuyruğunun bulunmaması.
- * Kontrol altına alınıp sürüye gönderilemeyecek ve yemlenemeyecek kadar deli olması.
- * Açık bir şekilde hasta bulunması.

Kurban kesmekle yükümlü olan bir kimsenin, satın aldığı kurbanda yukarıdaki kusurlardan biri sonradan meydana gelirse, yerine başkasını alıp kesmesi gerekir. Fakat fakir bir kimsenin aldığı kurban böyle kusurlanırsa, yerine başkasını alması gerekmez, onu kurban olarak kesebilir. Hatta böyle kusurlu bir hayvanı satın alıp kurban kesmesi de yeterli olur. Çünkü bu kurban, o fakir için bir nafiledir. Nafilelerde ise, genişlik ve kolaylık vardır.

HAYVANIN KURBAN OLMASINA MANI OLMAYAN KÜÇÜK KUSURLAR

- * Gözlerinin şaşığı veya zayıf görmesi
- * Bir ayağı topal olup diğer üç ayağı ile aksayarak da olsa yürütebilmesi
- * Doğuştan boynuzsuz veya boynuzunun kırılmış olması
- * Kulakları delik ve yarık veya uçları kesilmiş ve sarkmış olması
- * Dişlerinin bazısının düşmüş olması
- * Otlamasına mani olmayacak derecede deli olması
- * Kuyruğunun, hayalının veya kulağının üçte birinden daha az kısmının kesik olması
- * Doğuştan kulaklarının küçük olması
- * Uyuz fakat semiz olması
- * Tenasül uzvunun burulmuş olması.

Bu sayılan kusurlardan birine sahip olan hayvanın kurban edilmesi mekruh olmakla birlikte caizdir.

Kurban ibadeti, şehitlerin faziletini, bir canın değerini göze göstermekle öğretir... Şehitler ki Muhammed ümmetinin arzî ve semâvî musibetlere karşı Allah'a takdim ettikleri "paratoner kurbanlar"ıdır!

Yunus GÜLENDAM

PARATONER KURBANLAR

Kurban ibadeti, şehitliğin mahiyetini ve şehitlerin kıymetini “empati”yle öğretir. Gözlerinin önünde kesilen bir kurbanın yerine kendisini koyan bir insan neler hisseder, neler düşünür? Bir bıçağın kendi boğazına çalındığını, karnımı ortadan yardığımı veya organlarımı dışarıya çıkardığımı hayal ederken hissen de yaşar gibi olur ve bu, en tesirlisinden bir eğitim biçimi olsa gerektir. Hiç şüphesiz kurban ibadetinin en mühim öğretilerinden birisi de, “şehitlik”in mahiyetini, meşakkatini ve şehitlerin kıymetini öğretmek için bir temrinattır. Küçüklüğünden beri kurban kesimlerini müşahede ederek yetişen bir yetişkin insan, yeri geldiğinde fısebîlillah canını feda edebilme ferâgat ve cesaretine hazırlanmış olmaktadır.

Boynu bıçakla kesilen ve kanlar içinde can veren bir hayvanın hayat ile ölüm arasındaki o saniyelere sığışan kısa hayatı, onu dışarıdan seyredenlere çektiirdiği psikolojik elem ve acıyla öğretiyor ki, şehitlik denilen ve bazen bir dakika, bazen bir saat, bazen bir gün, bazen de bir hafta akan kanlar ve çekilen acılar içerisinde gerçekleşen can verme işi, hiç de o kadar kolay ve basite indirgenebilir bir şey değildir. Kolay değil elbet, kanlar içinde ölen bir canlı var ortada. Bizler, şiddet filmleri ve ölüm haberleri seyrede seyrede “kana alışmış” olsak da, yine de gözümüzün önünde çırpınarak can veren bir canlının içimizi ne kadar acıttığını da hepimiz bitteerübe biliyoruz, yaşıyoruz. Ne var ki o hissi aklımızla dengeliyoruz, ta’dil ediyoruz.

Çünkü eskiden İslâm ulemasının söylediği, şimdilerde de modern tıbbın ifade ettiği gibi, kesilen hayvan bıçağın ilk çalındığı anda birkaç saniyelik bir acı hissediyor, fakat sonrasında vücudu otomatik olarak acıya karşı kilitleniyor ve sonraki ayak çırpınışları, sadece beyin ile irtibatın kopması sebebiyle doğal reflekslerden ve kas hareketlerinden ibaret. Belki bu gerçekten hareketle, boğazı kesilerek şehit olanların acılarını da en azından aklen hafifletilmiş olarak düşünüyor, ölüm sonrası farklı bir boyutta hayatlarına devam ettikleri ve rızıklandırıldıkları gerçeğiyle yüzümüzdeki ekşilik gidiyor, yerini tebessüme terk ediyor.

Hâsılı: Kurban ibadeti, şehitlerin faziletini, bir canın değerini göze göstermekle öğretir... Şehitler ki Muhammed ümmetinin arzî ve semâvî musibetlere karşı Allah’a takdim ettikleri “paratoner kurbanlar”ıdır!..

İDRAK VAKTİ

Ahmet ÖZDEMİR

Sahi bize öyle öğretilmişti değil mi? Bayramı en iyi idrak, büyüklerin, akraba-i taallukatın yanında olunarak; yakın uzak tanıdıklar ziyaret edilerek olur.

Kayıplarımızın en acı olanlarından biri de “kavram”ların bizde hissettirdikleri. Hissettiğimiz için değil öyle söylendiği için kullanıyoruz bazı kavramları, âdet olduğu için... mesela “Bir kurban bayramını daha idrak edeceğiz” diyoruz. Çok basit bir şeymiş gibi “idrak edebilmek” Vakti zamanı gelecek ve biz o kurban bayramını idrak edeceğiz.

Oysa “idrak”ten kalbin de zihnin de payı var. Manaya muttali olmaya bağlı idrak... Kalbin hissedebilmesi kadar zihnin de yeterli bilgi alt yapısına sahip olması gerekiyor. Peki “idrak”ın bir ölçüsü var mı? İdrak edebilme, şahısta hangi tavır ve davranışlarla kendini belli eder?

Kendimizden başlayalım... Bir bayram sabahı, çocuklarımızın elinden tutup bayram namazına götürürken, dünyanın en mutlu insanı gibi mi hissediyoruz kendimizi? Yoksa, “Şimdi, şu saatte kendilerini ellerinden tutup camiye götürecek babaları olmayan çocuklar da var.” diye düşünüp hüznülenebiliyor, hüznülenmekle de iktifa etmeyip onları bayrama dâhil edebiliyor muyuz?

Zaman, yine bir bayram sabahı olsun... Evimizde olalım biz de... Öyle ya, bize öyle öğretilmedi mi? Bayram sabahı herkes evinde olur. Sıcak aile ortamında gıcır

gıcır ayakkabılı, yepyeni elbiseli, ıslıl ıslıl gözlü çocukların elinizi öpmesinin vereceği mutluluktan daha büyük ne olabilir? Peki alternatif bir huzur kaynağı olarak, Balıkesirli Ali Bey'in, ayağında çamurlu çizmeleri, sırtında yağmurdan sırlıslıklanmış ceketi, evinden yüzlerce kilometre ötede elinde et poşetleriyle, "biraz fazla tıklansa yıkılacak" dedirten kapıların ötündeki halini resmeden tabloyu sunsak size...

Sahi bize öyle öğretilmişti değil mi? Bayramı en iyi idrak, büyüklerin, akraba-i taallukatın yanında olunarak; yakın uzak tanıdıklar ziyaret edilerek olur. Peki, ya takviminde kurban olmayan, mabedinde ezan okunmayan diyarlarda nasıl idrak edilir kurban? Kimler ziyaret edilir? Baklava tutar mı rengini hacerü'l esvedden almış eller? Bu tablo, bayramı idrak etmenin huzurunu yaşarken fazla mı "siyahı" geldi size?

"Kurban bayramı şu tarihte idrak edilecek..." öncesi ve sonrası takvimde hangi önemli güne denk geliyor acaba? Ağaçları budama zamanına mı? Leyleklerin dönüş vaktine mi? İdrak edeceğimiz vakti takvimden mi öğreniriz? Peki ya, bir tek fidanımı, adımı bile bilmediği diyarlara gönderen ana, evinin direğini açılışma vesile olduğu okulun bahçesine gömen eş, üçüncü kattan düşen çocuğun kendi çocuğu olduğunu görünce elhamdülillah diyen baba, öğrencisini kurtarmak için kendini feda eden şehidin annesi kurban bayramını ne zaman idrak eder acaba?

HEVÂ VE HEVESLERİNİ KURBAN ET!

İbn-i Arabi ve Mevlânâ'ya göre en büyük kurban nefistir. Zor olan; heva ve heveslerimizi Allah yolunda kurban edebilmektir.

Bağdâdî hazretleri de, 'Mina'da kurban kesen bir müminin eğer nefsinin bütün arzularını boğazlamazsa kurban etmiş olmayacağı' söyleyerek müminleri uyarmıştır.

Üstad Bediüzzaman hazretleri de diyor ki: "Kurban olarak kesilen bir koyuna ahirette bir vücud-u baki vererek sırat üzerinde sahibine Burak gibi bir binek olması, Rahman'ın nihayetsiz merhametinden uzak değildir."

